

Η ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΝΕΓΝΩΣΤΗ

I.

Τὸ γράμμα τοῦ Σωτήρη ἔφτασε κατὰ τὸ ἡλιοβασίλεμα. Λείπαν ὅλοι ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ μόνο βρισκόταν ἐκεῖ, ἡ θειά τὸ Σταυρωτό, καὶ μαγέρευε χορταρικά γιὰ τὸ δεῖπνο. Καθόταν στὴν πόρτα κ' ἔκλωθε, καὶ εἶχε καὶ τὸ νοῦ της στὸ τσουκάλι.

Ἡ θειά τὸ Σταυρωτό δὲν εἶχε δική της φαμελιά. Χῆρα ἀπὸ τὰ νιάτα της, εἶχε ποτραβηχτεῖ στὸ σπίτι τ' ἀδερφοῦ της, τοῦ Ἀνεγνώστη, καὶ κεῖ ζοῦσε ἄμαχα κι ἀτάραχα δίχως σκουτουρες καὶ βάσανα. Τώρα πιά ἀρχινοῦσε νὰ τσακίζει. Τὰ μαλλιά της ἀσπρίζαν μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, τὰ μάτια της δὲν τὴ βοηθοῦσαν στὰ ξόμπλια, καὶ τὰ πόδια της δὲν τὴ σηκῶναν σὰν πρῶτα. Μ' ἄς εἶναι. Ἄν καὶ δὲν πῆγαινε μὴδὲ στὸ ληομάζωμα, μὴδὲ στὸ θέρος, μὴδὲ στὸ τρυγος, ὅμως ἦταν τὸ δεξι χέρι τῆς νύφης της, τῆς Καλλιῶς πού τὴν εἶχε στυλο τοῦ σπιτιοῦ της. Ἡ θειά νὰ μαγερέψει, ἡ θειά νὰ ξάνει τὸ μαλλί, ἡ θειά νὰ τὸ κλώσει, κι ἀκόμη ἡ θειά ν' ἀρνέψει καὶ νὰ τυλίξει τὸ μωρὸ τῆς μεγαλύτερης θυγατέρας, τῆς Μαργίτσας, πού'χε παντρευτεῖ τὸν περασμένο Αὐγουστο, μ' ἓνα νοικοκυρόπουλο, τὸ Μάρκο τοῦ Παπαῦ, βοσκὸ πάνω ἀπὸ ἑκατὸ προβάτω δικῶν του, χώρια τὰ συμμισακά.

Ἡ φαμελιά τοῦ ἀδερφοῦ της ἦταν κάμποση· ὄξω ἀπὸ τὸ ἀντρώγυνο ἦταν καὶ τὰ παιδιά τους: Ἡ Μαργίτσα πὺν εἶπαμε παραπάνω, ἡ Φωτεινή, κοπέλλα ὡς 16 χρονῶ καὶ τὸ στεροβύζι ὁ Παυλῆς, βουκολάκι μὲ τὴ Φωτεινὴ τῆς προβάτας, τῆς κατσίκας, καὶ πέντε ἔξη ἀρνιῶν. Εἶχαν καὶ χοῖρο, μὰ αὐτὸς δὲ χρειάζόταν βλέπιο. Τριγύριζε τὶς γειτονιές, καὶ ἀνεμούριζε τοὺς κοπρόλακους μ' ἄλλους χοίρους. Κι ἂν καμμιά φορὰ ξεστράτιζε καὶ ἔμπαινε σὲ κανένα κῆπο μὲ λαχανικά, ὁ δραγάτης τὸν προστιμάριζε, καὶ τὴν ἄλλη μέρα, καὶ πολλὲς ἀκόμα, ἔμενε κλεισμένος στὸ ἀχοῦρι, συντροφιά μὲ τὸ γαῖδαρο—ἂ λάχαινε κι' αὐτὸς νὰ μὴν ἔχει δουλιὰ στὸ μῦλο, ἢ σὲ κανένα κοντοχώρι γιὰ ψούνια ἢ γι' ἀγώϊ.

Ἡ θειά τὸ Σταυρωτό, μερонуχίς, παρακάλλιε τὸ Θεό, νὰ δίνει χρόνους καὶ υγεία, τοῦ ἀδερφοῦ της, πὺν τὴν ποσκέπασε καὶ τὴν ἔβαλε στὸ σπίτι του, καὶ τὴν προστάτεψε, καὶ δὲν τὴν ἄφησε στὴ μέση τοῦ σοκακιοῦ παραρημένη στὶς γλῶσσες τῶν ἀθρώπων. Ποιός,

μαθές, θὰ θώριε χῆρα εικοσιδυὸ χρονῶ νὰ ζεῖ ὀλομόναχη καὶ δὲ θὰ τὴν καταλάλιε;

— «Ζωὴ νᾶχει, καὶ ὁ Μεγαλοδύναμὸς νὰ κόβγει τὰ μέρη μου, καὶ νὰ τοῦ τὰ γράφει χρόνους!»... Ἔλεγε πάντα. Ἦτον ὅμως καὶ ἡ νύφη τῆς θεοῦ κομάτι, νὰ θέμε τὴν ἀλήθεια. Τὴν ἀποδέχτηκε σὰν ἀδερφή καὶ καλύτερα. Τὴν ψήφισε, καὶ ποτὲ δὲν τῆς εἶπε ἓνα ψυχρὸ λόγο. Ἔβγαλε ἀπὸ τὴ μέση τῆς τὰ κλειὰ τοῦ σπιτιοῦ τῆς καὶ τῆς τὰ παράδωκε, πὺ λείει ὁ λόγος. Μὰ θὰ πεῖς μὲ τὸ δικό τῆς ζούσε ἡ θειά τὸ Σταυρωτό, καὶ δὲν ἦτον ἀποδεχάμενη ἀπὸ τοῦ καθενοῦς τὸ σκουτελικό. Ἄς εἶναι. Ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου μπορεῖ νὰ τᾶχε· σὰν ἡ νύφη λάχαινε νᾶναι γλωσσου καὶ ἄτσαλη...

Ἄπὸ κανένα, μ' ἀπὸ κανένα δὲν εἶχε παραπόνηση. Ὅλοι τὴν ἀγαπούσαν καὶ τὴ σέβονταν, κι ὅλοι τῆς ἔπερναν βουλή στὸ κάθε τί.

Καθότιαν λοιπὸν κ' ἔκλωθε μαλλιὰ γιὰ μιὰ ἀνάπλα ποῦφαινε ἡ Φωτεινή, σὰν ἄκουσε ἄξαφνα τὸ βούκνυνο τοῦ ταχυδροῦμου. Ἔκαμε νὰ τρέξει μὰ εὐτὺς θυμῆθηκε τὸ φαῖ καὶ στάθηκε. Ἄν ἔχουν τίποτα θὰ τὸ φέρει ὁ ἴδιος ὁ ταχυδρόμος. Ὁ ταχυδρόμος ἓνα παληκᾶρι μελαχροινὸ μὲ μαῦρο ὠραῖο μουστάκι, σβέλτος κι' ἀναφροκόκκαλος, πὺ πηδούσε τὰ βουνὰ σὰ κατσίκα ὀδηγῶντας τὸ γαιῖδουράκι του φορτωμένο τὸν ταχυδρομικὸ σάκκο. Κάθε Παρασκευὴ πὺ ἔφερε τὴν πόστα καὶ σταματοῦσε στὸ καφενεῖο κ' ἔπαιζε τὸ βούκνυνο γιὰ νὰ διαλαλήσει τὸ ἐρχομὸ του, ὅλο τὸ χωριὸ μαζεῦουνταν μὲ βιάση καὶ μὲ λαχτᾶρα νὰ πάρει τὰ γράμματα του. Ἄλλος εἶχε τὸν ἀδερφό του στὴν Ἀφρική, ἄλλος τὸ γυιό του στὴν Ἀλεξάντρα, ἄλλος τὴν κόρη δούλα στὴν Ἀθήνα, καὶ δὸς του πατεῖς με πατῶ σε, νὰ καταφτάνουν ἀπόλες τὶς μεριὲς γυναῖκες κι ἄντρες, ὅσοι εἶχαν ξενητεμένους καὶ καρτερούσαν χαμπάρια, κάποτε καὶ λεφτά.

Ἦρχονταν ὅμως καὶ μέρα πὺ μαζί μὲ τοὺς πολύχρωμους καὶ τοὺς πολύμορφους φακέλλους λάχαινε καὶ κανένας μαυροκορδελιασμένος ἄραχος καὶ σκοτεινός.

Κεῖνο τὸ βράδυ τὸ χωριὸ ξενηχτούσε στὸ σπῖτι τῶν πικραμένων, νὰ μοιρολοῖσει μὲ τοὺς ἄμοιρους γονιούς, τὸ παιδί τους, τὸ καμάρι τους, πὺ χάθηκε στὰ ξένα ἄκλαυτο κι ἀμυρολόιτο. Αὐτὰ ἔχει ὁ κόσμος.

Σὲ λίγο, ὁ ταχυδρόμος ὁ ἴδιος, σὰν εἶδε πὺ δὲν ἐρχόταν κανεὶς ἀπὸ τ' Ἀνεγνώστη νὰ πάρει ἓνα γράμμα πὺ εἶχαν, ἔκαμε ὅπως τὸ ἀπέικασε ἡ θειά: σηκώθηκε νὰ τὸ πάει μοναχός του, νὰ πιεῖ κ' ἓνα κρασάκι.

Τὸ γράμμα τ' ὄστεινε ὁ μεγαλῆτερος γυιὸς τοῦ Ἀνεγνώστη, ὁ Σωτήρης, πὺ ἀπὸ μικρὸς εἶχε πάει στὴ Χώρα σ' ἐνὸς συγγενῆ

τους νὰ μάθει γράμματα, καὶ τώρα ἦταν πιά ξετελεμένος ἔμπορος μὲ λεφτὰ καὶ μὲ ὑπόληψη. Αὐτὸς πιά ἦταν τὸ πᾶν στὸ σπίτι. Ὁ Ἀνεγνώστης πού ἔφελνε κιόλας στὴν ἐκκλησία, ἀπὸ τὸ γυιό του περιμενε τις ἐφημερίδες, πού διάβαζε κάθε Κυριακὴ ἀπολείτουργα στὸ καφενέ. Ὁ παπᾶς, ὁ πάρεδρος, ὁ μουλτεζίμης, καὶ γενικὰ ὅλοι οἱ νοικοκύρηδες τοῦ χωριοῦ τέλος πάντων τὸν Ἀνεγνώστη περιμεναν νὰ τοὺς πεῖ τὰ νέα.

— Ἰντα ποκάνει ὁ Ρουσσος, κι ἂν ἡ Ἀγγλία θὰ δώσει μπλιὸ τὴν Κρήτη στὴν Ἑλλάδα...

— Καὶ ξεδίπλωνε ὁ Ἀνεγνώστης τὴν ἐφημερίδα, περνοῦσε τὰ γυαλιὰ στὴ μύτη του καὶ ἀρχινοῦσε. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀκροατὲς παίζαν σκαμπίλι, μὲ τὸ μαρκούτσι τοῦ ναργιλὲ στὸ στόμα, γράφοντας τοὺς πόντους πάνω στὸ τραπέζι μὲ τεμπεσῆρι. Παραμέσα ὁ Γεντίφης, ὁ σαμαρᾶς, ἔγδερνε, μέρα πού ἦταν, τὸ ξεστὸ ἀκόμα μαρτάκι, κρεμασμένο ἀπὸ τὰ πισινὰ πόδια σὲ δυὸ ξύλινα καρφιὰ ἐπίτηδες μπηγμένα στὸν τοῖχο γι αὐτὴν τὴ δουλειά.

Στὴν ἀρχὴ σὰν ὁ Σωτήρης τέλειωσε τὸ δημοτικὸ καὶ εἶπε τοῦ πατέρα του πὼς εἶχε ὄρεξη καὶ γιὰ περισσότερα ἀκόμα γράμματα, ἐκεῖνος δὲν τοῦ ἔδωκε ἀπόκριση παρὰ ἄφησε νὰ συλλογιστεῖ καὶ μοναχὸς του τὸ προῖμα. Ὁ Σωτήρης ἦταν πιά δώδεκα χρονῶ. Γερὸς ὡς ἦταν καὶ χεροδύναμος, θὰ μπορούσε νὰ παραστέκει στὰ κτήματά τους, νὰ ξεκουράζεται κ' ἐκεῖνος. Μαθὲς κάνει κανεὶς τὸ παιδί νὰ τὸν βοηθᾷ. Ἀλλοιῶς τί τὸ ἀναθρέφει καὶ παίρνει τὰ βάσανά του καὶ τις σκουτούρες του;... Ὑστερα ὁμως συλλογίστηκε: Πάλι σὰν πάει στὴ Χώρα καὶ ἀνοίξει τὰ μάτια του, ἂν εἶναι καὶ βγεῖ τῆς προκοπῆς, πιδὸ καλὰ μὲ συμφέρνει μένα κι αὐτό. Καὶ τὸν ἔστειλε στὴ Χώρα.

Ἦξερε ὁ Ἀνεγνώστης πὼς ὁ Σωτήρης ἔγνοια σου καὶ δὲ θὰ χανόταν. Φιντάνι δικό του ἦταν, ἔξυπνος καὶ πονηρός, τοῦ διαόλου κάλτσα. Θὰ πρόκοβε καὶ θὰ πήγαινε ἐμπρός. Αὐτὸ τῷξερε ὁ Ἀνεγνώστης, γιατί σὲ πολλὰ τοῦμοιαζε ὁ γυιός του, ζωὴ νᾶχει.

Ἡ γυναίκα του, σὰν ἄκουσε τὴν ἀπόφαση τοῦ ἀντρός της νὰ ξενιτευτεῖ ὁ Σωτήρης, ἔδερνοκοπανίστηκε. Θᾶχανε τὸ πρῶτο της παιδί, τὸ ἀποκοῦμπι τῶ γερατειῶ της, τὸ βλαστό της, τὸ φῶς τῶν ἀματιῶ της. Κ' ἡ θειὰ τὸ Σταρωτὸ τὸ ἴδιο. Μὰ τοῦ κάκου.

— Εἶπα σου, γυναίκα νὰ μὴν ἀνεκατεύσαι στὶς δουλειές μου. Εἶπε στὸ τέλος ὁ Ἀνεγνώστης μανισμένος. Ὅ,τι λέω δὲν τὸ ξελέω. Ὁ Σωτήρης θὰ πάει στὴ χώρα. Κι ἄκουσε: νὰ βράσετε κάμποσα αὐγά, νὰ βάλετε κ' ἔληδες νὰ φᾶμε στὴ στράτα.

Καὶ πήγε νὰ φέρει τὸ μουλάρι νὰ τὸ ἐτοιμάσει. Μιλιά πιά δὲν ξα-

νακούστηκε. Κλαίγανε δὲ σοῦ λέω, μὰ γιὰ νὰ μιλήσουν, νὰ μεταποῦν κουβέντα γιὰ τὸν πικρὸ μισεμὸ τοῦ Σωτήρη, ὁ Θεὸς φυλάξει.

Πρωτὶ-πρωτὶ ἀξημέρωτα ἀκόμα βάλανε τὸ δρόμο ἔμπρός τους. Ἔτσι πῆγε ὁ Σωτήρης στὴν Πολιτεία.

Τὰ χρόνια περνούσαν, σὰν πάντα, γρήγορα. Οἱ μικροὶ μεγάλωσαν, οἱ μεγάλοι γέρασαν, καὶ στὸ σπίτι τοῦ Ἐνεγνώστη εἶχε βρέξει ἢ εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Σωτήρης, ὡς εἶχε μελετήσει ὁ πατέρας του, ξεσκόλισε τὸ γυμνάσιο, μπῆκε γραμματικὸς—ἔκαμε παραδάκια, καὶ τὴν ἡμέραν εἶχε ξυλάδικο ἀπὸ τὰ πρῶτα. Πρόκοψε μάτια μου, γίνηκε ἄνθρωπος καὶ λογάριαζε μάλιστα, κατακοντίζ, ν' ἀνοίξει κι ἄλλο μαγαζὶ ἐκεῖ κοντὰ στὸ χωριὸ τους, σ' ἓνα λιμάνι, νὰ παίρνουν τὰ κοντοχώρια στὰ τρίγυρα. Ἦλπιζε νὰ κερδίσει, γιὰτὶ ἦταν εὐκολία πού ἔκανε στοὺς χωριάτες, ἔτσι πού οἱ δρόμοι ἦσαν μακρυνοὶ καὶ κακόβολοι. Ἦταν δὲ κι ἀπὸ τὴν ἐπαρχία ὁ Σωτήρης καὶ πάντα πάντα χωριανὸς ἐλέγονταν.

Γι' αὐτὴ τὴ δουλειὰ μάλιστα, γιὰ νὰ τὴ σιγουράρει, ἦρθε κ' ἔκαμε κανένα μῆνα περίσου στὸ χωριό.

Τὴ βραδεὶα πού ἔφτασε, τὸ σπίτι εἶχε πῆξει ἀπὸ τὸν κόσμο. Ποιὸς νὰ πρωτόρθει, νὰ τὸν κλωσορίσει, νὰ τὸ ρωτήσῃ γιὰ τὸ χωριὸ του: Πῶς τοῦ φάνηκε, κι ἂν τὸ θυμόταν καθόλου, καὶ πῶς βρῆκε τὸ σπίτι τους καὶ οἱ γέροι πῶς τοῦ φάνηκαν, στέκουν ἀκόμα καλά; Καὶ μὴν ἀπορωτᾶς πιά κουβέντες καὶ χωρατάδες.

Κ' ἐκεῖνος καθόταν στὸν καναπέ καὶ τοῦ εἶχαν μιὰ καρέκλα καὶ πατούσε μὲ τὸ μπρούτζινο τασάκι τοῦ τσιγάρου ἐπάνω· καὶ ἔλεγε ἀστεῖα, καὶ ἔκανε τὸν καταδεχτικὸ, καὶ μιλούσε τῷ χωριανῷ, καὶ πείραζε τὶς κοπέλλες πού ντρέπονταν νὰ μπουνε μέσα μόνο ἔστεκαν στὴν αὐλὴ καὶ κρυφογελοῦσαν ξεθαρεύοντας ἢ μιὰ τὴν ἄλλη, κ' ἔκανε ἄερα μὲ τὸ ψαθάκι του, καὶ σκούπιζε τὸ μουστάκι του ἔπειτα ἀπὸ κάθε τραταμέντο, μὲ τὸ ἄσπρο μεταξωτὸ μαντήλι, ποῦχε περασμένο γύρω στὸ ψηλὸ του κολάρο. Ἐπειτα ἀπὸ λίγο, τοῦ εἶπαν ἓνα-δύο παληκάρια συνομίληκοί του νὰ πᾶνε ὡς τὸν καφενὲ νὰ τὸν κερᾶσουν κι' αὐτοὶ καὶ νὰ τὸ δοῦν καὶ οἱ χωριανοὶ καλύτερα.

— Ἔ, ἴντα λὲς ξάδερφε, δὲν κάνομαι δὺ ζάλα ὡς τὸν καφενέ...

— Μετὰ χαρᾶς ξάδερφε.— Ὅπου θέτε πᾶμε... νὰ κάτσομε λιγάκι στὸν καφενέ, καὶ ὕστερα νὰ πᾶμε βόλτα στὸ χωριό.

Περίεργος εἶμαι νὰ δῶ ἂν τὸ θυμοῦμαι...

Οἱ ἄντρες ὅλοι σηκωθῆκαν...

— Ποῦ πᾶτε; Ὅλοι μαζί θὰ πᾶμε ὅπου πᾶμε... Μὰ στα-

θῆτε νὰ πιουῖμαι μιὰ ρακὴ... Ἐ, ποῦ εἴστε; Φωτεινὴ, Μαργίτσα, φέρετε μας ἐπαέ, πρᾶμα, μόνο μᾶς—ε—ποῦ ξεχάσατε...

Οἱ ἀδερφές του, κοπέλλες ὀρθόστητες καὶ ντροπαλές βγάζαν τὴ ρακὴ μὲ τὰ χλωρὰ καρῆδια, μὴ κοτώντας νὰ δοῦνε τὸν ἀδερφοὺς τους στὰ μάτια, μὲ τὰ πολκάκια τους σφιχτὰ-σφιχτὰ στὴ μέση, μὲ τὶς φούστες κοντὲς ὡς τὸν ἀστράγαλο, καὶ τὰ βιδελένια παντουφλάκια ξεκάλτσωτες. Ἡ μεγάλη ἢ Μαργίτσα ποῦταν καὶ νύφη δυὸ μηνῶν ἦταν πιὸ ντροπαλὴ καὶ χαμηλοβλεπούσα. Ἡ μικρότερη ἢ Φωτεινὴ σὰν πὼς πιὸ ξεθαρεμένη κ' ἔξυπνη. Ἐκεῖνη χαμογελοῦσε καὶ λίγο στὰ νοστιμόλογα τοῦ ἀδερφοῦ. Ἦταν κείνη πιὸ ζωηρὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ κάπως τσαχλίνισσα. Εἶχε τελειώσει καὶ τὸ δημοτικὸ, παίζοντας μὲ τὰ χωριατόπουλα τὸν καλόγερο, στ' ἄλωνα, ἤξερε νὰ κεντᾶ μάγκες, κι ὅταν ἔβγαζε τ' ἄρνιά, κρατούσε πάντα καὶ τὸν Ἐρωτόκριτο στὴ τσέπη.

Ἡ μεγάλη, ὡς μεγάλη, ἔμεινε ἀπὸ μικρὴ στὸ σπίτι. Στὰ πρόβατα, βουκόλησσα σὰν τὴ Φωτεινὴ δὲν πῆγε, γραμμата δὲν ἔμαθε, καὶ μόνο πὸν ξόμπλιαζε μὲ περίσσα πιτηδιούνη καὶ ὕφαινε τὰ πλουμιστὰ χιράμια σὰν καμμιά ἄλλη στὸ χωριό.

Σὰν τραταρήστηκε ἡ παρέα, ὁ Σωτήρης ἔδωσε τὴν ἀρχὴ τῆς ἀναχώρησης.

Ξεχρέμασε τὸ καμτοῖ του, πὸν πέρασε στὴ μπότα του, ζήτησε ἓνα καθαρὸ μαντῆλι τῆς Φωτεινῆς:

— Ἀπάνω, στὴ βαλίτσα μου, δίπλα ἐκεῖ πὸν εἶναι τὰ τσιγάρα.

Καὶ ἔφυγαν ὅλοι, μπροστὰ ὁ μουσαφίρης, πίσω οἱ χωριανοὶ μιὰ πατούλια ἀπὸ καμμιά κοσαριά.

Στὴν κουζίνα ἦταν στεμμένο μακελειό. Ὅρνιαφες μαδιούνταν, τὸ ἄρνάκι σουβλίζονταν καὶ τὸ γουρουνόπουλο γεμᾶτο μπαχαρικά καὶ λεμονόφυλλα, ἦταν ἔτοιμο γιὰ τὸ φούρνο. Ὅλοι ἦσαν σ' ἐνέργεια γιὰ τὸ αὐριανὸ γλέντι, πάνω στὴ Γκουρνιά, στὴ μάνα τοῦ νεροῦ.

Ὁ Ἀνεγνώστης μπαινόβγαине καὶ παράστεκε στὶς ἐτοιμασίες, ὁ γαμπρός του, μὲ τὸ μαχαῖρι στὰ δόντια, ἔσφαζε καὶ μαδούσε καὶ ἔγδερνε, καὶ οἱ δυὸ γρηῆς ἢ μάνα καὶ ἡ θεία δὲ σήκωναν κεφάλι ἀπὸ τὴν πυροστιά, μὴ λάχει καὶ ποσβύσουν τὰ ξύλα καὶ δὲν καλομαγερευτεῖ τοῦ γυιοῦ τὸ δειπνο.

Ἐνας Θεὸς μόνο τὸ ξέρει πὼς πεθυμούσαν νὰ καθίσουν δίπλα του νὰ τὸν ἀνερωτήξουν, νὰ τὸν χадέψουν, κ' ἢ μάνα του νὰ τοῦ ἀνιστορήσει ὅλες τὶς πίκρες πὸν τὴν ποτίζει ὁ χωρισμὸς του...

.
.

* Μὰ ἔνοια σου καὶ πέρασαν οἱ πρῶτες φούριες καὶ ἠσύχασαν, καὶ καθένας βρῆκε καιρὸ νὰ πεῖ τοῦ Σωτήρη τὰ ὅσα ἤθελε.

Ὁ πατέρας μίλησε γιὰ τὶς ὑποθέσεις: ποῦ λογάριζε ν' ἀνοίξει τὸ ὑποκατάστημα, ἂν εἶχε κανένα πιστὸ ὑπάλληλο νὰ στείλει... Ἡ μητέρα εἶπε τὰ δάκρυα ποῦχει χυμένα καὶ τέλος ὅλη ἡ φαμελιά τοῦ κουβέντιασε ἰδιαιτέρως, τοὺς πόνους τῆς, τὶς πίκρες τῆς, καὶ κάποτε τὶς χαρὲς τῆς. Τὸ συγγενολοί ἦταν τόσο μεγάλο ποῦ ἀπ' ὅλα εὗρισκε κανέναν κεῖ μέσα.

Καὶ ἡ Φωτεινὴ ποῦ τὶς ὕστερες μέρες εἶχε ξεθαρευτεῖ ὀλότελα καὶ πιά δὲν τὸν ντρεπόνταν, τοῦπε καὶ κείνη τὸ δικό τῆς. Μιά μέρα ποῦχαν βγεῖ ἔξω οἱ δύο τους, σὲ μακρυνὸ περίπατο, ἀποκότησε νὰ τοῦ πεῖ τὸν πόθο τῆς: Νὰ τὴν πάρει κ' ἐκείνη νὰ δεῖ τὴ Χώρα ποῦ δὲν τὴν εἶχε δεῖ ἀκόμη.

Σὰν ἔφυγε ὁ Σωτήρης ὅλα πῆραν πάλι τὸν ταχικό τους τὸ δρόμο. Καὶ μόνο ἡ Φωτεινὴ τὶς πρῶτες μέρες δὲν ἔβγαζε ἀπὸ τὸ νοῦ τῆς τὴν ὑπόσχεση τοῦ Σωτήρη. Γιατί, ὡς εἶχε ὑποσχεθεῖ σ' ὅλους νὰ κάμει ὅ,τι τοῦ ζήτησαν, ἔτσι τῆς ὑποσχέθηκε καὶ τῆς Φωτεινῆς νὰ τὴν πάρει στὴ Χώρα. Κάμποσο καιρὸ τόνειρο τοῦτο κράτησε ἀνίσυχη τὴ Φωτεινὴ: σιγά-σιγά ὅμως ὅπως πῆγαιναν οἱ μῆνες καὶ καμμιά ἀθιβολὴ τέτοια δὲν ἔλεγαν τὰ γράμματα τοῦ Σωτήρη, παιδί ὡς ἦταν ἀλαφρόμυαλο, ἀρχίνησε νὰ τὸν ποξεχνᾷ τὸν πόθο τῆς, βάζοντας στὸν τόπο του κάποιον ἄλλον ποῦ ἀρχινοῦσε νὰ θαμποχαράζει στὴν ἀγῆ τῆς νιότης τῆς.

Ὁ Γιώργης ὁ χωροφύλακας ποῦ εἶχε ἔρθει τώρα καὶ δυὸ μῆνες μὲ ἄδεια στὸ χωριό, σὰν νὰ τῆς φαινόνταν πὼς τὴν ξέτρεχε. Ἦταν ὁμορφο παληκάρι καὶ κανέναν ἄλλον καλύτερα του δὲν ἔπαιζε τὴ λύρα καὶ δὲν ἔλεγε τόσο γλυκὰ καὶ παθιάρικα τὰ τραγούδια τῆς ἀγάπης. Καὶ πὼς τοῦ πῆγαινε ἡ φορεσιά τοῦ χωροφύλακα μὲ τὸ κόκκινο τσοχαδένιο μεϊτανογέλεκο!... Πὼς εἶχε θεριέψει... Ὅταν τὸν πρωτόδε δὲν τὸν γνώρισε, κι ὅμως ἦσαν μαζὶ ἀνεθρεμένοι.

Προχῆς τῆς ἔπεισε χαιρετισμὸ μὲ τὸ κορίτσι τοῦ Παπαδόγαμπρου τὸ Μαρινιό, μαστίχα καὶ γαρύφαλά καὶ ἓνα κλωνὶ βασιλικό. Τὰ πῆρε καὶ τὰ φύλαξε, καὶ τώρα δὲ βλέπει τὴν ὥρα ν' ἀνταμώσουν νὰ τὰ ποῦνε...

— Ἀπὸ τὴ χωροφυλακὴ θάφευγε ὁ Γιώργης τὸν ἄλλο μῆνα, γιὰ νάρθει στὸ χωριὸ νὰ κατακάτσει, καὶ νὰ παντρευτεῖ κιόλας. Καὶ ἡ Φωτεινὴ ἀπὸ τὸ πρῶτὸ χτυποῦσε τὸ πέταλο καὶ περνοῦσε τὴ σαῖτα μὲ βιάση νὰ τελειώσῃ τὰ προικιά τῆς μιὰ ὥρα ἀρχίτερα.

Τὴ Χώρα οὔτε τὴν ξαναθυμήθηκε πιά.

Ἡ θειά τὸ Σταυρωτὸ πῆρε τὸ γράμμα καὶ τὸ στρυφογύρισε στὰ χέρια της καὶ ἔπειτα τὸ βάλει στὸ ράφι καὶ μπῆκε νὰ δεῖ ἂν βράσαν τὰ χόρτα. Κατάλαβε πὼς ἦταν ἀπὸ τὸ Σωτήρη, μὰ δὲ βιαζόταν νὰ τῆς τὸ διαβάσουν. Σώνει πού ἦταν καλὰ κ' ἔγραφε, τὰ παραπάνω δὲν τὰ ξέταζε.

II

Τὸ γράμμα τοῦ Σωτήρη ἀναστάτωσε τὸ σπίτι συθέμελα.

Ἐγραφε τοῦ πατέρα του καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τοῦ στείλει τὴ Φωτεινὴ στὴ Χώρα. Εἶχε πιὰ βαρεθεῖ νὰ ζεῖ μπεκιάρης, νὰ τὸν κλέβει ὁ ἓνας κι ἄλλος, καὶ ἀποφάσισε νὰ φέρει τὴ Φωτεινὴ νὰ τὸν περιποιεῖται, νὰ τὸ σιδερώνει νὰ τὸν πλύνει καὶ σιγὰ-σιγὰ νὰ μάθει κι αὐτὴ μιὰ τέχνη νὰ ράβει μεθαύριο τὸ ροῦχο της. Στὸ τέλος ἔγραφε, πὼς ἄνθρωποι εἴμαστε μοροῦσε καὶ νάρρωσθήσει κιόλας καὶ δὲν εἶχε κανένα νὰ τοῦ δώσει ἓνα ποτήρι νερό. Ἐλεγε ἀκόμα πὼς πιὸ ὕστερα θάπερνε καὶ τὸν Παυλῆ νὰ τὸν βάλει στὸ μαγαζὶ νὰ μὴν τρῶνε ξένοι τοὺς κόπους του.

Τὸ γράμμα διαβάστηκε στὸ τραπέζι στὸ φῶς τοῦ λύχνου πού ἔκανε τὶς σκιὰς νὰ χοροπηδοῦν γιγάντιες γύρω στοὺς χαμηλοὺς τοίχους. Ἄν ἦταν πιὸ μεγάλο τὸ φυτῆλι μπορεῖ καὶ νὰ βλέπαμε τὸ πρόσωπο τῆς Φωτεινῆς πού ἄστραψε καὶ πορφυροκοκκίνησε ἀπὸ τὸ ξαφνικὸ μαντάτο. Στὴ στιγμή χάθηκε ἀπὸ τὸ νοῦ της καὶ Γιώργης καὶ προικιά, καὶ κρυφομιλήματα, καὶ δὲν εἶδε παρὰ τὴ Χώρα μὲ τὰ σπίτια τ' ἀψηλὰ καὶ τὰ φαρδιὰ σοκάκια καὶ τὶς μόδες.....

Βαθειὰ σιωπὴ ἀκολούθησε τὸ διάβασμα. Καὶ μόνο ἡ μάνα, σὰ νὰ προμάντευσε τὰ μελλούμενα, ἀναδακρυσμένη εἶπε :

— Σὰν ἔτσι τὸ θέλησε ὁ Θεός, παιδιὰ νὰ κάμω καὶ παιδιὰ νὰ μὴν ἀποτάξω.....

— Δάγκασε τὴ γλῶσσα σου ! (εἶπε αὐστηρὰ ἡ θειά τὸ Σταυρωτό). Ἀκοῦς λόγια τὰ λέει ! Μακάρι κι ἄλλες νάχαν τὴ μοῖρα σου στὰ παιδιὰ τους. Ποιὸς ἄλλος γυιὸς φροντίζει τὴ φαμελιά του σὰν τὸ δικό σου ; Νάταν ἄλλος θὰ μᾶς εἶχε ἀπαρνηθεῖ... Κι αὐτὸς τὸ παιδί μου.....

— Ἐ! νὰ σᾶς -ε- δῶ ! (ἔκαμε αὐστηρὰ ὁ Ἄνεγνώστης). Τοῦτα τὰ πράματα δὲν ξετελέβουν ἔτσι εὐκόλα. Σηκώστε τὸ τραπέζι καὶ πηγαίνετε νὰ κοιμηθῆτε. Αὔριο ἔχομε δουλειὰ καὶ θὰ σηκωθοῦμε ἀξημέρωτα. Ἐγὼ θὰ τὸ λογαριάσω αὐτό, πὼς θὰ γενεῖ.....

Σὲ λίγο ὅλοι κοιμόταν. Κάποιος μόνο ἀγρυπνοῦσε. Ἡ Φωτεινὴ πού ἔβλεπε πὼς ἦταν στὴ Χώρα καὶ ἔβγαινε περίπατο μὲ τὸ Σωτήρη μὲ λούσα καὶ μὲ καπέλα ὅπως ἐκεῖνα πού φοροῦσαν οἱ ξαδέρφες τῆς σὰν ἐρχόταν κάποτε τὸ καλοκαῖρι, στὸ χωριό, καὶ τόσο τὶς ζήλευε, καὶ τόσο ποθοῦσε σὰν ἔφευγαν νὰ πάει μαζί τους νὰ ζήσει τὴ ζωὴ τους, τὴν ξεκουρασμένη, τὴν ὁμορφη. . . .

Ἄχ, αὐτηνῆς ἡ ζωὴ τῆς τὶ ἄσκημη καὶ τὶ βασανισμένη. Ὅλη μέρα δούλευε σὰν ἄντρας καὶ ποτὲς δὲν εἶχε μιᾶς στιγμῆς ἀνάπαψη.

Τὶ πὼς εἶχαν τὸν καρπὸ στὰ πιθάκια καὶ τὰ λάδια καὶ τὰ κρασιά ; Ὅλα αὐτὰ τὰποχοῦσαν μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς τους. Κι αὐτὴ ἡ Φωτεινὴ, ἤξερε πὼς τὴν ἔψηνε ὁ ἥλιος τὸ θέρος καὶ τὴν ἔκαιγε τὸ τρυγος, καὶ πὼς τὰ χέρια τῆς ξυλιούσαν ἀπὸ τὴν παγωνιά στὸ ληομάζωμα.

Καὶ νᾶταν μόνο αὐτά. . . μὰ ἦσαν κιᾶλλα !

Νὰ σκάψει, ν' ἀλωνίσει, νὰ πάει στὸ μῦλο, νὰ βγάλει τὰ ζῶα, κι ἀκόμη νὰ φάνει καὶ τὰ ροῦχα τῆς, νὰ μὴ τὴν λείει τὸ χωριὸ κακονοικοκυρὰ καὶ ἄδουλη. Ἄχ, τὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ πὼς τὴ συχαινόταν ! Καὶ θυμόταν τὸ χειμῶνα, πὼς ἔβγαζε τὰ πρόβατα νὰ βοσκηθοῦν τίποτα χορταράκι, ἐνῶ τὴν ἔδερνε τὸ ξεροβόρι κατάμουτρα, καὶ πὼς πήγαινε στὸ δάσο νὰ φέρει ξύλα, καὶ πὼς μάτωναν τὰ πόδια τῆς στὰ κλαδιὰ καὶ στὶς ἀγκάθες, ἔτσι πού πήγαινε ξυπόλυτη, καὶ πὼς ἀνοίγε τὸ δρόμο μὲ τὸ τσαπὶ μέσα στὰ χιόνια. . . πόσες φορὲς δὲ σηκώθηκε, μεσάνυχτα, μὲ τὸν πατέρα τῆς, νὰ ξεχιονίσουν τὸ δῶμα μὴν πάει κάτω τὸ σπῆτι. . . κ' ἔπερναν λοστοὺς καὶ πριόνια καὶ τῶκοβαν καὶ τὸ πετοῦσαν κάτω γιὰ ν' ἀλαφρώσει ἡ στεγὴ.

Ἐνα πείσμα, καὶ μιὰ ἀπέχθεια, ἔνοιωθε πάντα μέσα τῆς γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ.

Καὶ τώρα νά ! ὁ καλὸς ἀδερφὸς τῆς μῆνοῦσε νὰ πάει. Σκλάβια του θὰ γινόταν. Τὸ χῶμα πού πατούσε θὰ φιλούσε ! Ἄχ, νὰ φύγει ἀπὸ τὸ χωριό, νὰ ζήσει σὰν ἄνθρωπος. Τώρα τῆς φαινόταν, πὼς ἕνα ἦταν μὲ τὰ βῶδια καὶ μὲ τοὺς χοίρους, καὶ τ' ἄλλα ζούμπερα. . .

Τὸ πρῶτο κράξιμο τοῦ πετεινοῦ τὴ βροῖκε ξυπνητὴ κι ἀγρυπνη.

Στὸ χωριὸ αὐτὸ τὸ πρᾶμα δὲν καλοφάνηκε. Πολλοὶ δὲν τὸ βροῖκαν σωστὸ ν' ἀφήσει ὁ Ἀνεγνώστης τὴν κόρη του νὰ πάει, ἕνα κορίτσι, στὴ Χώρα ὀλομόναχο δίχως μάνα καὶ κύρη νὰ τὸ διαφεντεύουν καὶ νὰ τὸ συντηροῦν. Μαθὲς ποῦ πήγαινε ἡ Φωτεινὴ ; Σ' ἕνα ξένον τόπο πού δὲ γνώριζε ψυχὴ, πού θὰ ζοῦσε μόνη κι ἀπομόναχη στοὺς τέσσερις τοίχους ἑνὸς σπιτιοῦ. Ὁ Σωτήρης εἶχε τὴ δουλειά του. Μπὰς καὶ θὰ καθόταν νὰ φυλά τὴ Φωτεινὴ ; Πάλι κύριος εἶναι κι ἄς κρίνει, κακὰ κάνει, μὰ ὁ Θεὸς νὰ τοῦ τὸ βγάλει σὲ καλὸ». Αὐτά, οἱ

πιδ γνωστικοὶ νὰ ποῦμε, οἱ πιδ ἔμπειροὶ, γιὰτὶ οἱ γυναῖκες ἀλλοιῶς βλέπαν τὸ πρᾶμα. Γι' αὐτές, ἡ Φωτεινὴ ἦταν ἡ χρυσομοῖρα ποὺ εἶχε τὸν καλὸ ἀδερφοῦ καὶ τὴν ἔβγαξε ἀπὸ τὰ βᾶσανα καὶ τοὺς πεδαιμοὺς τοὺς δικοὺς τους. Καὶ ὅλα τὰ κορίτσια τὸ ἴδιο τὴ ζήλευαν καὶ τὴν καλοτυχίζαν.

III

Γρηγόρα ὁ Ἀνεγνωστής βρῆκε τὴ λύση τῆς ὑπόθεσης. Θεογνωσία δὲν ἠθελε. Ἡ Φωτεινὴ θὰ πήγαινε στὴ Χώρα. Ἐνα, γιὰτὶ ἔβλεπε· καὶ ὁ ἴδιος τὸ δίκιο τοῦ Σωτήρη, καὶ ἄλλο γιὰτὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἔβγαξε ἀπὸ πάνω του ἕνα βᾶρος. Τώρα θάπομέναν οἱ γέροι καὶ θὰ συγάζαν πιὰ γιὰ πάντα. Ἐνα θυληκὸ στοῦ σπίτι καὶ μάλιστα στὴν ὥρα τῆς παντρηᾶς εἶναι ἄβολο.

Κι ὁ χωρικός ποὺ δὲν ἀγαπᾷ τίποτα στοὺν κόσμο ἀπὸ τὴ γῆ του, χαιρόταν ἀπὸ τώρα τὰ χωράφια του καὶ τ' ἀμπέλια του ποὺ θὰ τὰ καλλιτέρευε μοναχὸς του καὶ μοναχὸς του θὰ τὰπολάβαινε.

— Ἐνας γαμπρὸς, συλλογίζονταν, πάντα γιὰ κακὸ μπαίνει σ' ἕνα σπίτι. Σοῦ πέρνει τὸ πρᾶμα σου, γίνεται ἀφέντης στοῦ χῶμα π' ὀργωσες μὲ τὸν ἰδρωτὰ καὶ τὸν κόπο σου, καὶ στοῦ ὕστερο σὲ βγάνει καὶ ὄξω...

Κι ὁ γαμπρὸς αὐτὸς τώρα μὲ τὸ μισεμὸ τῆς Φωτεινῆς δὲ θάρχταν ποτέ! Ἐνόσω θὰ ζούσε, πάλι σὰν πέθαινε: γῆς μαρὶ ἀ μ ὡς συνείθιζε νὰ λέει.

Ἡ μάνα ἡ δύστυχη ἔχυσε πάλι τὰ πύρινα τῆς δάκρυα, ποὺ λιγότευε μόνο ἡ παρηγοριὰ πὼς ἂν θάρωστούσε ὁ Σωτήρης, ὡς καθὼς τὸγραφε, θᾶχε κανένα νὰ τοῦ παρασταθεῖ, καὶ ἀκόμα μιὰν ἄλλη, πὼς θὰ πήγαινε νὰ τοὺς βλέπει σὰ θὰ τοὺς πολυπεθυμούσε ἡ καρδιά τῆς. Ἐπειτα τώρα θᾶταν πιδ ἡσυχῆ. Θὰ νὰ λόγιαζε μαζί τὰ δυὸ ἀδέρφια, σὲ χαρὰ καὶ σὲ θλίψη. Δὲ θᾶταν πιὰ ὁ Σωτήρης ἔρμος παντέρμος.

Ἐτσι ἔφυγε κ' ἡ Φωτεινὴ ἕνα φθινοπορωιάτικο ξημέρωμα, μὲ τὰ καλά τῆς φορέματα, κρατῶντας ἕνα σωρὸ πεσκέσα καὶ χαιρετίσματα, δίχως πολλὰ-πολλὰ κλάματα καὶ ξεφωνητά. Ἐ, δὲ σοῦ λέω, πάντα ὁ χωρισμὸς εἶναι πικρὸς, καὶ πονεῖ κανεὶς ὄντας ἀποχαιρετᾶ...

Σὰν κρύφτηκαν πιὰ ὀλότελα ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ δὲν ἀκουόταν τὰ ζᾶλα τῶν μουλαριῶν — μαζί εἶχαν φύγει καὶ ἄλλοι πολλοὶ χωριανοὶ γιὰ διάφορες δουλειᾶς τὸ ἴδιο πρωτῆ, — ἡ μητέρα τῆς, ἡ θειὰ τὸ Στανρωτὸ, ἡ Μαργίτσα, ὁ ἄντρας τῆς καὶ καμπόσοι ἄλλοι, ποὺ εἶχαν κατεβόδοσει τὴ Φωτεινὴ, γύρηζαν στοῦ χωριὸ κουβεντιάζοντας, γιὰ τὸν

καίρῳ πού εἶχε προΰμα ἀγριέψει καὶ δὲν τοὺς ἔκανε μέρες νὰ σπύρουνε.

Στὴν πόρτα τοῦ Ἀνεγνώστη, ἡ Μαργίτσα μὲ τὸν ἄντρα της ἐτράβηξαν γιὰ τὸ σπίτι τους, καὶ ἀπόμειναν μόνο οἱ δυὸ γρηές. Τὸ σπίτι ἦταν ἄνω κάτω καὶ στάθηκαν νὰ τὸ βάλουν σὲ τάξη. Δὲ μιλούσαν, μόνο δούλευαν μὲ σιωπὴ πού ἔκοβε, ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ, τὸ ἀναφυλλητὸ πότε τῆς μιᾶς, πότε τῆς ἄλλης. Σὲ λίγο τὸ Σταυρωτὸ ἔβαλε νὰ μαγερέψει καὶ ἔπιασε τὴ ρόκα της κοντὰ στὴν πυροστιά, καὶ τὸ Καλλιὸ ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκή.

Τὸ Σταυρωτὸ ἐκεῖ πού ἔκλωθε συλλογιζόταν : Ἔχει δίκιο ἡ ἄμοιρη ἡ κουνιάδα μου νὰ παραπονιέται· παιδιὰ ἔκαμε καὶ παιδιὰ δὲν ἔσταξε. Καὶ πιδ ὕστερα : νᾶρθει ἡ Μαργίτσα νὰ ξυφάνει τὴν ἀνάπλα τῆς Φωτεινῆς, νὰ βγεῖ κι ὁ ἀργαλειὸς ἀπὸ τὴ μέση.

IV

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα, πού ἡ Φωτεινὴ ἄφησε τὸ χωριὸ καὶ ἦρθε στὴ χώρα νὰ παραστέκει τοῦ ἀδερφοῦ της, καὶ νὰ μάθει καὶ καμιὰ τέχνη, ὅπως ἔγραφε τὸ γράμμα τοῦ Σωτήρη, ἔχουν περάσει τέσσερα χρόνια. Καὶ ξαναβρίσκομε τὴ Φωτεινὴ, μὰ μιὰ Φωτεινὴ ἄλλη. Οὔτε θὰ μπορούσε κανένας πιά, πίσω ἀπὸ τὰ ὁμορφογενεσιμένα μαλλιά, καὶ τὴν κομπὴ ροῦζ ποδίτσα μὲ τὰ φιογγάκια καὶ τὶς ταντελίτσες, καὶ τὴν μπλούζα τὴν κρέμ πού ἄφηνε νὰ φαίνεται ὁ ὠραῖος ψιλομελάχρουνος λαιμός, νὰ διακρίνει ἔστω καὶ ἀπόμακρα τὴ Φωτεινὴ τὸ ἀντροκόριτσο, πού γυρνοῦσε τὸ δειλινὸ ἀπὸ τὰ ξύλα, μὲ τὴν ἄσπρη μολίδα ριγμένη στὸ κεφάλι, καταξεσπισμένη καὶ κατακόκκινη.

Βέβαια ἡ ἐποχὴ ἐκεῖνη ἦταν κάπως μακρυνή· ὅμως ἡ Φωτεινὴ ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού ξεπέξεψε στὴν πόρτα τοῦ ἀδερφοῦ της ἕνα ἦταν τὸνειρο της : νὰ γίνε τέτοια πού ὀλότελα νὰ ποξεχαστεῖ πὼς ἦταν χωριατοπούλα. Κανένας νὰ μὴν τὸ καταλαβαίνει γνωρίζοντας τὴν. Καὶ βιαζόταν νὰ περνᾷ ὁ καιρὸς, γιὰτὶ ὅλα τὰ περιμένε ἀπὸ τὸ πέρασμα του. Ἄχ! πότε θὰ γινόνταν ὅμοια μὲ τὰ κορίτσια πού περνοῦσαν ἀπὸ τὴ γειτονιά τους, ἢ πού συναντοῦσε στὸ σπίτι τῆς θείας της νὰ μιλοῦν τόσο ὠραῖα καὶ νὰ ντύνονται! Κι ὄχι μόνο στὰ λούσα καὶ στὰ φερσίματα, μὰ καὶ στὶς νοικοκυροσύνες, νὰ τὴ βλέπει ὁ Σωτήρης νὰ χαίρεται.

Κ' ἔτσι γινόταν, ἔβλεπε ὁ ἀδερφὸς τὸ φιλότιμο τοῦ κοριτσιοῦ καὶ πλήθαινε τὴν ἀγάπη του, καὶ πάσχιζε νὰ τὴν ἀναδείξει, νὰ τὴν ἀνεβάσει στὴ θέση πού εἶχε κι αὐτὸς στὴν κοινωνία... Ὅλα στὰ

χέρια τῆς Φωτεινῆς. Νὰ ράψει, νὰ κόψει, νὰ πλέξει, ὅ,τι ἤθελε, ὅ,τι τῆς ἄρεσε.

“Ὅσο γιὰ νὰ τὴν βάλει σὲ καμιὰ μοδίστα ὅπως εἶχε γράψει στὸ χωριό... ὁ Θεὸς νὰ φυλάξει!

Καὶ προχωροῦσε ἡ Φωτεινὴ· κ' ἐνῶ τὶς πρώτες μέρες δὲν ἤθελε νὰ πάει στὶς ξαδέρφες της γιατί εἶχε ἀκόμη τὰ χωριάτικα ρούχα καὶ φοβόταν μὴν τὴν περιγελάσουν καὶ δὲν τὴν καταδεχοῦν, τώρα ποὺ ἦσαν ὅλα της τὰ φορέματα ραμμένα σύμφωνα μὲ τὰ τελευταῖα φιγουρίνια, καὶ παράγγελλε τὰ καπέλα της καὶ τὰ πανοφώρια της στὸ Printemps καὶ στὸ Louvre, δὲ δινόταν χορὸς ποὺ νὰ μὴν εἶναι καὶ δὲν ἐρχόταν θέατρο ποὺ νὰ μὴν πάει ἀπὸ τὶς πρώτες...

Μιὰ γυναῖκα δὲ θέλει πολὺ νὰ διδαχτεῖ αὐτὰ τὰ πράγματα, ποῦναι δὲ τόσο δικά της καὶ ποὺ τὰ γκολπώνεται εὐτὺς μόλις τὰ πάρει τὸ μάτι της. Κ' ἡ Φωτεινὴ ἦταν φωτειὰ μοναχὴ στὴν ὄρεξη καὶ τὴν ἐξυπνάδα.

Τὸ σπίτι τους πάντα ἄστραφτε ἀπὸ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν τάξη. Τὰ ἐπιπλα ποὺ ἀγόρασε ὁ Σωτήρης (ὅλα ὠραῖα γιὰ νὰ τὰ πάρει μεθαύριο ἡ Φωτεινὴ προῖκα) ἦσαν βαλμένα μὲ πολλὴ χάρη, καὶ ὁ ἀντρὸς ὅλος, ἔμοιαζε μιὰ σέρρα ἀπὸ τὰ φυτὰ τὰ πλατύφυλλα ποὺ τὸν στόλιζαν...

Σιγὰ-σιγὰ ἀνεπαισθητα, δίχως κανέναν νὰ τὸ καταλάβει, πολὺ περισσότερο ἢ ἴδια, ἡ μεταμόρφωση γινόταν, ὅλο γινόταν, ὅσο ποὺ ἔφτασε στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ζεῖ ὅπως ζούσαν καὶ οἱ ξαδέρφες της οἱ ἀρχοντοπούλες.

Μὰ καὶ γιατί ὄχι; Ὁ Σωτήρης βρῆκε τὴν ἰσχυρίαν του· οἱ δουλειές του πήγαιναν θαυμάσια, ἄλλα ἔξοδα δὲν ἔκανε. Ὑποχρέωση του μιὰ ἀδερφή ποὺ εἶχε νὰ τὴν ἀναδείξει. Κ' ἡ Φωτεινὴ, ἔτσι ἀρχινοῦσε νὰ σκέπτεται ὅσο προχωροῦσε ὁ καιρὸς. Δὲν αἰσθανόταν πιὰ γιὰ τὸ Σωτήρη τὴν ἀμετρη εὐγνωμοσύνη ποὺ ἔνοιωθε τὶς πρώτες μέρες τοῦ ἐρχομοῦ της. Τώρα ὅλα τῆς φαίνονταν φυσικὰ ὅπως γίνονταν.

Σὰν πρωτοῆρθε ἡ μητέρα της, ἡ δύστυχη πῆγε νὰ χάσει τὸ νοῦ της. Τὶ σπίτι ἦταν τοῦτο, τὶ μεγαλεῖα, τὶ συγῆρηση! Καὶ ἡ Φωτεινὴ; Πῶς εἶχε ἁπορρήσει ἔτσι, καὶ πῶς μιλοῦσε ποὺ δὲν τὴν καταλάβαινε τὶ ἔλεγε!

Καὶ καμάρωνε καὶ φοβόταν ν' ἀγγίξει πουθενὰ καὶ στεκόταν ὄρες καὶ κύταζε τὸ ἀσημένιο καλαθάκι τῶν ἐπισκεπτηρίων καὶ τὴν κρεμαστὴ λάμπα μὲ τὰ κρύσταλλα ποὺ κρέμουνταν κάτω ἀπὸ κάθε σπερματσοθηθήκη, καὶ τὰ κινέζικα τραπεζάκια τοῦ τσιγάρου.....

...Ἐφηνε ὅμως γρήγορα, καὶ τοῦ κάκου τὴν παρακαλοῦσαν

νὰ μείνει κάνα δυὸ μῆνες μαζί τους. Ἐδύνατο. Ἐναζητούσε τὸ χωριὸ της, τὸ σπίτι της μὲ τὰ καπνισμένα δοκάκια, μὲ τὴν καμάρια τῆ μεγάλης στὴ μέση ἀναζητούσε τὶς ὄρνιθες της, τὰ προβατάκια της, τὰ γουρουνόπουλά της. Δὲ μπορούσε νὰ μείνει ἀνεργὴ μὲ σταυρομένα τὰ χέρια. Διψούσε τὴν ἐξοχί, τὴ μυρωδιά τῶν δέντρων, τὴν ἐκκλησία τους μὲ τοὺς γνώριμους της ἀγίους. . . Ἐδῶ, σὰ νὰ μὴν τῆς ἔκανε ὄρεξη οὔτε τὸ σταυρὸ της νὰ κάμει. . . Ἐπειτα ἤθελε νὰ δουλεῖ νὰ βασανίζεται, νὰ μάχεται. Στὸ ἀμπέλι, στὸ χωράφι, στὸ ληόφυτο. Ὅλα τοῦτα παιδεύσε, μὰ πὺ τίς ἀγαπούσε, γιατί εἶχε γεννηθεῖ μ' αὐτές, εἶχε γεράσει μ' αὐτές, εἶχε μ' αὐτές ζήσει. Ἡ πολιτεία τῆς ἦταν ξένη. Τί νὰ τοὺς κάνει ἐκείνη τοὺς φαρδιούς δρόμους ; Ἐκείνη ποθούσε τὸ καλντηρήμι τοῦ σοκακιοῦ τους πὺ τὴν εἶχε δεῖ παιδί καὶ τώρα τὴν ἔβλεπε γρηά. . .

Κ' ἔφευγε ἡ ἀγαθὴ γυναῖκα καὶ διπλοπαράγγελε στὴ Φωτεινὴ νάχει τὸ νοῦ της νὰναι φρόνιμη καὶ νὰ μὴ στενοχωρᾷ τὸ Σωτήρη στὸ τίποτα. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ἡ θειά τὸ Σταυρωτό, τὸ ἴδιο καὶ ὁ πατέρας ὁ Ἀνεγνώστης. Μόνο ἡ Μαργίτσα πὺ δὲν ἐρχόταν. Εἶχε τὰ παιδιά της ἐκείνη, τὸν ἄντρα της, τί νὰ πάει νὰ γυρεύει στὴ χώρα ; Ὅμως στὴ ψυχὴ της κρατούσε καὶ κάποιον παράπονον τοῦ Σωτήρη. Γιατί νὰ μὴν τὴν πάρει ἐκείνη στὴ χώρα σὰν ἦταν ἀκόμη ἀνύπαντρη ; Καὶ μ' ὅλο πὺ πάντα τὰ προικιά τῆς Φωτεινῆς ὕφαινε καὶ ξύφαινε, κρατούσε καὶ γιὰ κείνη κάποιον ζήλια.

Σ' ὅλα τοῦτα τὸ πὺ παράξενο ἦταν ἡ ψυχολογία τῆς Φωτεινῆς. Γιατί, ὅπως σιγά-σιγά προχώρησε στὸ ἐξωτερικὸ της φανέρωμα καὶ ἀπὸ χωριατοπούλα μὲ τσεμπέρι ἔφτασε νὰ γίνεη κυρία μὲ μόδες καὶ μὲ τουαλέττες, ἔτσι ἡ ψυχὴ της ἄλλαξε μὲ τὸν καιρὸ καὶ ἀπὸ δειλὴ καὶ ἀκάτεχη εἶχε γίνεη πολύξερη καὶ τολμηρὴ μὲ χίλια ὄνειρα ἀπόκοτα καὶ μεγάλα.

Ἀπὸ τὰ παιδικὰ της χρόνια δὲ θυμόταν τίποτα. Τέλειον εἶχε ξεχάσει τὸ χωριὸ της, τὴ ζωὴ της, πὺς ἔζησε, πὺς μεγάλωσε καὶ δὲν ἔβλεπε παρὰ τὰ τωρινά. Τὶ ἦταν τώρα, πὺ θάταν τὸ ξετύλιγμα της. Βρισκόταν σ' ἕναν κόσμον πὺ ἀνέκαθεν ἦταν δικὸς της, πὺ οἱ ἄνθρωποι του τῆς ἦταν γνώριμοι, πὺ μπορούσε νὰ τοὺς κρίνει, νὰ τοὺς ἐχτιμήσει ἢ νὰ τοὺς συχαθεῖ. Πὺ εἶχε γνώμη δική της στὸ κάθε πράγμα καὶ μπορούσε νὰ κρίνει τὸ κάθε τί. Ἰδίως ἔφτασε νὰ συλλάβει γιὰ τὸν ἑαυτὸ της μιὰ πολὺ μεγάλη ἰδέα.

Ἐτσι ὅταν ὁ Σωτήρης γιὰ πρώτη φορὰ τῆς ἔκαμε λόγο γιὰ κάποιον νέο γνωστὸ του πὺ εἶχε κατάστημα καὶ πουλοῦσε λαδομπογιές, νέο μὲ γνώση καὶ παραδάκια, ἡ Φωτεινὴ ἀποκρίθηκε πὺς

ἀκόμα δὲν τὸ σκέφτηκε νὰ παντρευτεῖ, κι ὅτι ἂν τὴ βαρέθηκε κιόλας νὰ τῆς τὸ πεῖ καθαρά. Κ' ἔβαλε τὰ κλάματα.

Ὁ δόλιος ὁ Σωτήρης σκοτώθηκε νὰ τὴν ἠσυχάσει.

— Δὲ σούπα δὰ καὶ κανένα κικό! Αὐτὰ μοῦ μίνησε ὁ νέος. Νὰ μὴ σοῦ κάμω οὔτε λόγο; Πάντα ὁ λόγος λέγεται μὰ δὲν εἶναι καὶ κομὸς κεφαλῆς . . . Δὲ θές; Δὲν πειράζει . . .

Τὸ πρόσωπο τῆς Φωτεινῆς ξαστέρωσε.

— Ζοῦμε τόσο καλὰ ἐμεῖς Σωτήρη . . . γιατί νὰ χωρίσομε;

— Μὴν τὸ λές, πάντα θὰ χωρίσομε μιὰ μέρα, σὰ βρεθεῖ ὁ γαμπρὸς πὺν θὰ σ' ἀρέσει. . . .

— Κι ἂν δὲν βρεθεῖ ποτέ; . . . Ἐκαμε ἡ Φωτεινὴ γελώντας . . .

— Ἐ, τότε θὰ πογεράσομε ἀνύπαντροι. Σὰν τοὺς Πανλάκηδες, δὲ σ' ἀρέσουνε; . . .

— Πῶς; . . . Καὶ ἡ Φωτεινὴ ἔτρεξε νὰ πιάσει τὴ δουλειὰ της, δίπλα στὴν ἀνθισμένη τριανταφυλλιά. Ἐραβε τὰ προικιά της ἡ Φωτεινὴ ὀλοένα. Ὁ Σωτήρης γι' αὐτὸ τῆς ἔδινε κάθε ἐλευθερία.

Καὶ τί πιτήδια, τί ὁμορφοραμένα πὺν τὰ εἶχε, καὶ τί γουστόζικα. Ἄ, ἡ κυρία Μαριγῶ ἡ σπιτονοικοκυρὰ τοὺς μπορούσε νὰ καυχᾶται πὺν ἔβγαλε μιὰ μαθήτρια ἄξια της.

Ἦταν ράφτρα τῶν ἀσπροούχων ἡ κυρία Μαριγῶ, καὶ ἡ Φωτεινὴ ὄλο καὶ ὀρμήνιες καὶ συμβουλές τῆς ζητοῦσε, ὅσο πὺν ξεσκόλισε.

Τὶ πιετάκια ἦσαν ἐκεῖνα, τὶ κουμπότρυπες τὶ ψηλοδουλιὰ! Λὲς καὶ χέρι δὲν τὰ εἶχε ἀγγισμένα. . . . Κ' ἔπειτα οἱ κορδελίτσες μὲ τὶ προσοχὴ περνούνταν, καὶ δένουνταν τὸ φιογγάκι λίγο στὸ πλάϊ τῆς πουκαμίσας, ἢ στὸ νταντελένιο βολὰν τοῦ πανταλονιοῦ! Τὸ μεγάλο, πελώριο σεντοῦκι πὺν τῆς εἶχε ἀγοράσει ὁ Σωτήρης ἦταν πιὰ γεμάτο ἀπὸ τ' ἀσπρόρουχα της. Δίχως νὰ λογαριάσομε τὰ σεντόνια καὶ τὰ χιράμια πὺν τῆς ὑφαιναν ὀλοένα στὸ χωριό.

Καὶ πάλι ὁ Σωτήρης ποτὲ δὲν περνούσε μῆνας δίχως νὰ τῆς φέρει τίποτα σερβίτσιο, κανένα ὠραῖο βάζο, μικροπραματάκια πὺν τόσο ἀρέσουν σὰ κορίτσια. Ὁρισμένα πράματα ἡ μοῖρα τῆς Φωτεινῆς ἦταν σπάνια!

Ὅλα τοῦτα ὅμως σὰ νὰ μὴν τ'ἀβλεπαν μὲ καλὸ μάτι οἱ συγγενεῖς. Ἐλεγαν:

— Ὁ Σωτήρης δὲν κάνει καλὰ νὰ δίνει τόσο ἀέρα τῆς Φωτεινῆς. Ναὶ μὲν ἡ Φωτεινὴ εἶνε καλὴ κοπέλλα κι ἀξίζει τὴν ἀγάπη του, μὰ πάλι καὶ τόσα μεγαλεῖα. . . . Ποῦ θὰ τῆς βρεῖ γαμπρὸ ἀνάλογο μὲ τὴ σειρὰ πὺν κρατοῦν;

Γαμπρό; Και ποῦ ἤξεραν ἐκεῖνοι τὶ συνέβαινε στὴν καρδιά τῆς Φωτεινῆς τώρα καὶ κάπου τρεῖς μῆνες; Μήπως ἤξεραν ἐκεῖνοι πὼς ἡ Φωτεινὴ τ' ἄπαιξε μὲ τὸ φίλο τοῦ Σωτήρη, τὸ Θρασύβουλο τὸ Λιανᾶ, νέο μὲ ὅλα του, σπουδασμένο, ὁμορφο, ἀπὸ οἰκογένεια; . . .

Κανεῖς δὲν ἤξερε τίποτα, ὅπως κανεῖς δὲν ἤξερε, γιατί ἦταν σήμερα χαρούμενη καὶ σιγυροῦσε, καὶ ἐτοίμαζε καὶ εἶχε τυλίξει τὰ μαλλιά της στὶς φουρκέτες. Νὰ λοιπόν. Ὁ κ. Θρασύβουλος τὸ εἶπε τοῦ Σωτήρη τὸ μεσημέρι πὼς τὸ βράδυ θάρχόταν νὰ τοὺς κάμει βεγγέρα. Κ' ἦταν δικηγόρος ὁ Θρασύβουλος καὶ πλουσιόπαιδο καὶ θάπερνε τὸ δίπλωμα του ἔπειτα ἀπὸ λίγο καιρό. Πὼς γνωριστήκαν; Στὸ κατάστημα τοῦ Σωτήρη. Ἐκεῖ πρωτοῖδωθήκαν, ἔπειτα καὶ στὸ σπίτι, ὅσες φορὲς περνούσε νὰ πάρει τὸ Σωτήρη τὶς γιορτὲς νὰ πᾶν περίπατο. Τίποτα ἄλλο. Ὅμως ἡ Φωτεινὴ ὅταν τὴν κύταζε ἔβλεπε μέσα στὰ μάτια του κάτι πού δὲν τὸ συναντούσε σὲ κανενὸς τὰ μάτια. . . .

Ὅλο της τὸ ἀπόγεμα πῆγε στὴν ταχτοποιήση.

Ἀκόμα καὶ τὸν μπουφὲ ἄδειασε καὶ τὸν ξεσκόνισε καὶ ἔβγαλε τὰ φλυντζανάκια καὶ τὰ ποτήρια καὶ τὰ σερβίτσια ὅλα. . . . Τὶ σοῦ εἶναι ἡ ἀγάπη μάτια μου! Φυσᾶ σὰν ἀνοιξιάνικο ἀεράκι κι ὅλη ἡ ψυχὴ καὶ τὸ κορμὶ ὅλο ἀναγαλιάζει καὶ ξαναγενιέται. Τέτοια καὶ ἡ Φωτεινὴ. Μόλις τῆς τὸ εἶπε ὁ Σωτήρης χίλιοι Ἀπρίληδες ἀνθίσαν στὴν καρδιά της — ἀναψε τὸ πρόσωπο της σὰν τὸ τριαντάφυλλο, καὶ ἀπὸ τότε τὸ γέλιο καὶ τὸ τραγούδι δὲν ἔφυγαν μιὰ στιγμή ἀπὸ τὰ χεῖλη της.

Σὰν τέλειωσε τὸ σιγύρισμα καὶ στάθηκε ἀπὸ τὴν πόρτα νὰ τὸ καμαρώσει τὸ σαλονάκι τους, ἀρχινούσε πιά νὰ σκοτεινιάζει· ἔβαλε τραπέζι, εἶπε τῆς δουλίτσας νὰνάψει δυὸ καρβουνάκια νὰ κρατῆ τὸ φαγὶ ζεστό καὶ ἀνέβηκε νὰ ντυθεῖ κ' ἐκεῖνη. Χτενίστηκε à la cléο πού τῆς πήγαιναν πολὺ ὁμορφα, φόρεσε μιὰ κόκκινη μπλούζα πού εἶχε ράψει κιόλας αὐτὲς τὶς μέρες, ἔβαλε ὅση μπόρεσε πιο πολὺ μυρωδιὰ καὶ κατέβηκε σύγκαιρα ἦρθε κι ὁ Σωτήρης. . .

Ἀπὸ τὴν πόρτα εἶδε τὴ Φωτεινὴ ἔτσι ντυμένη, καὶ θέλησε νὰ τὴν πειράξει.

— Ἐ, ἔ, βλέπω τουαλέτα κάμαμε.

— Τουαλέτα! Νὰ σ' ἄκουε κανεῖς. Τὶ τουαλέτα, δὲ βλέπεις. . . χτένισα τὰ μαλλιά μου καὶ ἔβαλα μιὰ μπλούζα καθαρὴ. . . (Καὶ ἡ Φωτεινὴ κατακκοκίνισε γιατί φαντάστηκε πὼς ὁ Σωτήρης εἶχε καταλάβει τίποτα). Τί; ἔκαμα κακά;

— Μάλιστα, ἔκαμες πολὺ ὠραῖα. Πρῶτη φορὰ ποῦρχεται ὁ

άνθρωπος σπίτι μας, ὀφείλομε νὰ τὸν τιμήσομε. Καὶ κάθησαν στὸ τραπέζι.

Ὁ κ. Θρασύβουλος Ἀπέρης, τελειόφοιτος τῆς νομικῆς, ἦταν ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκείνους νέους ποὺ συναντᾷ κανεὶς στὰ χρόνια μας μὲ μυαλὰ σοβαρὰ καὶ μετρημένα. Ἀναθραμένος μέσα σὲ μιὰ ὑποχοντριακὴ φαμελιά, ποὺ οἱ γυναῖκες δὲν ξεπόρτιζαν ἀπὸ τὸ σπίτι ποτέ, παρὰ κυτούσαν τοὺς διαβάτες ἀπὸ τὶς μισανοιγμένες γρίλιες τῶν κλειστῶν παραθυριῶν, ποὺ οἱ περισσότερες πεθαίναν γεροντοκόρες καὶ ποὺ οἱ ἄντρες ἢ δὲν παντρεύονται κι αὐτοὶ καθόλου, ἢ τὸ ἀποφασίζαν στὰ σαράντα, εἶχε πάρει κι αὐτὸς μ' ὄλο ποὺ τέσσερα χρόνια πῆγαινε στὴν Ἀθήνα, τὸ ὕφος ἐκείνο τὸ συμαζεμένο καὶ τὸ δειλὸ, ποῦχον ὄλοι ὅσοι δὲ βγῆκαν στὸν κόσμον καὶ δὲ μεπερμπάντεψαν σὲ γλέντια καὶ σὲ γυναικοδουλιές. Ποῦναι δὲ καὶ τὰ πιὸ τρανὰ καὶ ὁμορφα σημάδια τῆς νιότης.

Φίλος ἦταν τοῦ Σωτήρη ἀπὸ μιὰν ἀρχή, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ πῆγαιναν συμμαθητὲς στὸ γυμνάσιο. Πῆγαινε στὸ μαγαζί του, κουβέντιαζαν, βγαίνουν μαζί περίπατο, μ' ἓνα λόγο ὁ Σωτήρης ἦταν ὁ μόνος ἄνθρωπος ποὺ βρῆκε νὰ τ' ἀρέσει. Τοῦλεγε τὰ σχέδια του, πὼς εἶχε τῶναιρο νὰ πολιτευτεῖ, πὼς ὁ γάμος δὲν τὸν τραβοῦσε καὶ πὼς οἱ γυναῖκες, ποιὲς λίγο ποιὲς πολύ, ἦσαν ὅλες ξεβγαλμένες. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ ἦταν ἄλλως τε καὶ ἡ γενικὴ ἰδέα τοῦ σπιτιοῦ του ποὺ τοῦ τὴν ὑπόβαλαν ἀπὸ παιδί, οἱ κουβέντες τῶν γυναικῶν ποὺ τοὺς ἔκαναν βίζιτα. Γυναῖκες σοβαρὲς κι ἀγέλαστες ποὺ συχνάζαν στὶς ἐκκλησίες καὶ καταγελοῦσαν τοῦ κόσμου τὶς παντρεμένες καὶ τὰ κορίτσια. Ὁμορφος δὲν ἦταν, οὔτε ἄσκημος, ἦταν μιὰ ἀδιάφορη φυσιογνωμία.

Ἡ Φωτεινὴ τᾶρεσε. Δηλαδή τᾶρεσε γιατί φανταζόταν πὼς αὐτὴ τοῦλάχιστο δὲν ἦταν ξεβγαλμένη.

Εἶχε τοῦ βουνοῦ τὴν ἀγνότητα, καὶ ἦταν ἀκάτεχη στὰ τσακίσματα καὶ τὶς κατεργαριεὶς τῶν ἄλλων. Τὴν ἔβλεπε σπανίως, πότε στοῦ Σωτήρη, κάποτε στὸ δρόμον καὶ καμιά φορὰ στὸ σπίτι μιὰ στιγμὴ σὰν περνούσε νὰ πάρει τὸ Σωτήρη. Τέλος πάντων τοῦ ἄρεσε, σὰν ποὺ ἄρεσει στὸ πρωτόβγαλτο ἀγόρι ἡ πρώτη γυναῖκα ποὺ θὰ τοῦ χαμογελάσει.

Καὶ ἡ Φωτεινὴ τοῦ χαμογελοῦσε κάθε φορὰ ποὺ συναντῶνταν. Τίποτε ἄλλο.

— Καὶ πὼς ἦταν αὐτὸ τὸ καλὸ νὰ μᾶς θυμηθεῖτε εἶπε ἡ Φωτεινὴ σὰν ἐκάθισαν πιά καὶ κάπως τῆς εἶχε περάσει ἡ συγκίνηση...

— Γιατί — ἐγὼ πάντα δὲν ξεχνῶ τοὺς φίλους μου, μὰ ξέρετε

μελετώ για ἔξετάσεις καὶ δὲ μοῦ μένει καιρὸς οὔτε περίπατο νὰ κάμω...

— Θὰ πάρετε τὸ δίπλωμα σας; Τώρα κοντά;

— Ἐπειτα ἀπὸ δυὸ-τρεῖς μῆνες... ἴσως καὶ περισσότερους, νὰ δοῦμε πῶς θὰ πάει ἡ μελέτη.

— Θὰ χρειαστεῖ βέβαια νὰ πᾶς στὴν Ἀθήνα νὰ μένεις. Ἐκαμε ὁ Σωτήρης. Ἡ καρδιά τῆς Φωτεινῆς ἔλυωσε.

Νὰ φύγει!

— Ἄ, μπᾶ, θὰ πάω γιὰ καμιά δεκαριά μέρες μόνο...

Καὶ κύταξε τὴ Φωτεινὴ σὰ νὰ τὴν καθησυχάζε.

.

V

Ἀπὸ τὴ βραδεῖα κείνη, ὅλα ἄλλαξαν στὴ ζωὴ τῆς Φωτεινῆς. Ὁ Θρασύβουλος ἐρχόταν τώρα ταχτικά, σχεδὸν κάθε βράδυ ἐρχόταν.

Κ' ἡ Φωτεινὴ πού ἔβλεπε πιά φανερά πὼς γι' αὐτὴν πήγαινε, διπλασίαζε τὶς προσπάθειες της, νὰ φαίνεται μὲ περισσότερες χάρες καὶ πιὸ πολλὰ χαρίσματα. Εἶχε νοιώσει πὼς αὐτὰ ἀρέσαν στὸ Θρασύβουλο. Εἶχε μάθει τὶς ιδέες του γιὰ τὶς γυναῖκες, καὶ τὶς συνήθειες τῆς φαμελιᾶς του καὶ ὑποσυνείδητα πάσκιζε νὰ τὶς μιμῆται γιὰ νὰ τὴ θελήσουν νύφη, καὶ νὰ τὴν ἀγαπήσουν. Καί, ἂν καὶ ποτὲ ὁ Θρασύβουλος δὲν τῆς εἶπε οὔτε μιὰ λέξη πού νὰ τῆς δείχνει τὴν ἀγάπη του, ἐκείνη ἦταν ἡσυχὴ γιατί ἤξερε τὸν χαραχτήρα του, καὶ ἀκόμα χαιρόταν γιατί αὐτὸ τὴ βεβαίωσε γιὰ τὴν τιμιότητα του καὶ τὴν εὐλικρίνεια.

Κ' ἦταν κ' ἐκείνη πιὸ σεμνὴ παρ' ἄλλοτε κ' ἐνῶ ἴσαμε τώρα εἶχε τὰ παραθύρια της ἀνοιχτά κ' ἔβλεπε τὸν κόσμον, τώρα τὰ κλειούσε κ' ἐκείνα. Κι αὐτὰ ὄχι ὡς καθὼς πᾶμε νὰ πιστέψουμε, ἀπὸ ὑστεροβουλία νὰ κάμει τάχα τὴ φρόνιμη γιὰ νὰ τὸν τραβήξει· ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πεποίθησιν πὼς αὐτὸ ἦταν καὶ τὸ σωστὸ καὶ τὸ πρεπούμενον.

Ποτὲ κανένας δὲν πόθησε μὲ περισσότερη ἔντασιν ἓνα ἰδανικὸ του, ὅσο πόθησε ἡ Φωτεινὴ νὰ ὑψωθεῖ στὴν κοινωνία πού ζούσε, κι ἀπὸ ἄσημη χωριατοπούλα νὰ γίνῃ σὰν ὅλες τὶς μεγαλοσιάνες τῆς χώρας. Ἀλλὰ καὶ κανένας ποτὲ δὲ στάθηκε τόσο τυχερὸς στ' ὄνειρό του.

Ὅλα τὰπόχτησε καὶ τώρα νά, ἡ μοῖρα τῆς ἔδινε καὶ τὸν ὄνειρομένο ἄντρα. Ἐνα δικηγόρο μὲ πλοῦτη κι ἀπὸ οἰκογένεια. Αὐτὸ φαινόταν σὰν παραμῦθι.

Ὅσῳ ὁ Θρασύβουλος πήγαινε ταχτικά, ἡ Φωτεινὴ τὸ εἶχε

πιά βέβαιο πὸς τὴν ἀγαπούσε, κι ὁ κόσμος ὀρχίνησε νὰ τὸ μιλεῖ. Φυσικά πῆγε καὶ στ' αὐτιὰ τοῦ Σωτήρη, κι ὁ Σωτήρης ξαφνίστηκε.

Σίγουρο πὸς ἓνα τέτοιο προᾶμα δὲ συνέβαινε.

Ὁ Θρασύβουλος πῆγαινε πάντα του· ἡ Φωτεινὴ μάτια δὲ σήκωνε ἀπὸ τὴ βελόνα...

Ἄλλὰ ἀλί μὴπως ὁ κόσμος σὲ ρωτᾷ τί κάνεις;

Βλέπει μόνο καὶ γράφει. Κι ὁ Θρασύβουλος ἔμπαινε ταχτικά σπíti τους, ἔστω καὶ μαζί του. Βρισκόταν σὲ δύσκολη θέση. Τὶ νὰ κάμει. Ἄν ἀλήθεια κίόλας συνέβαινε τίποτα, δὲν εἶχε παρὰ ὀρθὰ κορτὰ νὰ μιλήσει τοῦ Θρασύβουλου:

— Φίλε μου, αὐτὸ ἀκούστηκε. Ναί; ἢ ὄχι; Ἄν εἶναι ἀλήθεια κ' ἔχεις καλοὺς σκοπούς, μὲ τὴν καρδιά μου ἂν ὄχι, νὰ πάψεις νά ραχεσαι νὰ βγαίνει τὸνομα τῆς ἀδερφῆς μου. Λίγα λόγια καὶ τιμημένα.

Τώρα ὅμως τί νὰ τοῦ πεῖ; Ἔτσι στὰ καλὰ καθούμενα μπορούσε νὰ τοῦ φέρει τέτοιες κουβέντες;

Ἐκαμε ὅμως κι αὐτὴ τὴ σκέψη καὶ ἠσύχασε.

— Ὁ Θρασύβουλος, θὰ μάθει κι αὐτὸς ὅσα λέγονται κι ὡς τίμιος πὸν εἶναι θὰ κοπεῖ μοναχός του.

Γιατὶ πῶς νὰ σοῦ πῶ: δὲν πῆγαινε ἔτσι ξαφνικά νὰ τὸν πιάσει καὶ νὰ τοῦ πεῖ:

— Κύριε θὰ παντρευτεῖς τὴν ἀδερφή μου, ἢ ὄχι;

Ὁ ἄνθρωπος μπορούσε νὰ ὑποψιαστῆ πὸς ἦταν τέχνασμα γιὰ νὰ τὸν βιάσουν νὰ δώσει μιὰ ὑπόσχεση. Πὸς τὸν ἔφερνε γι αὐτό, καὶ χίλιες δυὸ ἄλλες μασκαροδουλιές, πὸν αὐτὸς ὁ Σωτήρης δὲν ἦταν τέτοιος πὸν νάνέχεται. Σώπασε λοιπὸν καὶ περιμένε.

Κι ὁ Θρασύβουλος ξακολούθησε νά ραχεται κι ὁ κόσμος πιά δὲν εἶχε σωπασμό. Θὰ τὴν πάρει; δὲ θὰ τὴν πάρει; κ' ἐκεῖνη ἡ Φωτεινὴ τὸ σιγανὸ ποτάμι...

Πὲς ἀπὸ δῶ, πὲς ἀπὸ κεῖ, ἡ κουβέντα ἔφτασε κι ὡς τὴν οἰκογένεια τοῦ Θρασύβουλου. Ἐφτασε μάλιστα παραγιομισμένη μ' ὅλα τὰ μιγλημπήδια καὶ τὰ ξόμπλια.

— Καλὲ τί ἀκούω κυρία Εὐανθία, ἔτσι ἔλεγαν τὴ μητέρα τοῦ Θρασύβουλου, παντρεύεται λέει ὁ γυιός σου ὁ Θρασύβουλος;

Ἡ ἐρώτηση αὐτὴ γίνηκε ἓνα ἀπομεσήμερο στὴν αὐλὴ τῆς κυρίας Εὐανθίας ἀπὸ τὴ φιλενάδα της τὴν κυρία Ἄριστέα, τὴ στιγμή πὸν ἡ κόρη της ἡ Καλλιρρόη, γεροντοκόρη πούσταζε φαρμάκι ἀπὸ τὸ στόμα της, λαντουρούσε μὲ τὸ ποτιστήρι τὰ χοχλαδάκια τῆς αὐλῆς νὰ δροσερέψουν.

— Τέτοια εἶδηση δὲν ἔχω.—Καὶ μὲ ποιά μὲ τὸ καλό.

Ἔκαμε ἡ μητέρα εἰρωνικά.

— Ἐλάτε δά, κάνετε καὶ τὴν ἀνήξερη. Ὁ κόσμος τῶχει τούμπανο κ' ἐμεῖς κρυφὸ καμάρι.

— Δὲν ἔχω εἶδηση, (ξανάπε ψυχρὰ ἢ κ. Εὐανθία) θάμουν ὅμως περιέργη νὰ δῶ ποιάναι ἡ νύφη.

— Ὅποια θὰ μπεῖ στὸ σπίτι μας πρέπει νὰ τᾶχει τετρακόσια. Νάχει χάρες καὶ φρονημάδες καὶ ἡ φαμελιά της νάναι καλύτερη μας, ὄχι μικρότερη. Καὶ τέτοια νύφη ὅσο κι ἂν πασιζῶ δὲν τὴ βρίσκω ἀνάμεσα στὶς σουσουράδες πὺν ἔχομε. Εἶπε ἡ Καλλιρρόη.

— Ἔ, αὐτὸ μὴν τὸ πεῖς παιδί μου, ὅλα εἶναι τυχερά.

— Ἄς εἶναι δά, (εἶπε ἡ μητέρα) κουβέντες τοῦ ἀνέμου... Καὶ ποιάναι ἡ νύφη; Νὰ τὴ μάθομε κ' ἐμεῖς...

— Ἡ Φωτεινὴ τοῦ Σωτήρη τοῦ Λιανᾶ ἡ ἀδερφή... τοῦ ξυλέμ-πορου.

Ἐνα γέλοιο ὅλο φαρμάκι καὶ περιγέλοιο ὑψώθηκε.

— Χά! χά! χά! Αὐτή! τὴ Φωτεινὴ πὺν ὡς ἔχτες ἀκόμα ἔβουσε ἀρνιὰ στὸ χωριὸ της. Μὴ χειρότερα Παναγία μου!

— Δὲν εἶναι καλὴ λέτε;

— Καλὸ κι ἄξιο τὸ κορίτσι μὰ ὄχι γιὰ μᾶς.

Εἶπε σοβαρὰ ἡ μητέρα.

— Συμπαθεῖστε με ἃ σᾶς πείραξα. Ὁ κόσμος τὸ βοᾷ. Ξετελεμένα πράματα, ἀκοῦς. Μιά, λέει, νὰ πάρει ὁ Θρασύβουλος τὸ δίπλωμα τοῦ θὰ τὴ ραβωνιαστεῖ. Τότε κίολας καὶ τοῦ Σωτήρη. Κ' ἡ νύφη βιάζεται τὰ προικιά της.

— Χά! χά! χά! Τὴ Φωτεινή! Ἄλλο πάλι τοῦτο.

— Καλὰ θὰ κάμει ὁ κόσμος κυρία Ἀριστέα μου νὰ μᾶς βγάλει ἀπὸ τὸ στόμα του. Ἐμεῖς γιὰ παντρεῖς δὲν εἴμαστε. (Ἐλεγε τώρα ἐπίσημα ἡ μητέρα.) Τὸ βράδυ πὺν θᾶρθει θὰ τοῦ κουβεντιάσω. Ἐχει καὶ μεγαλύτερους καὶ πρέπει νὰ τοὺς λογαριάξει. Ἄν τ' ἀκούσει τοῦτα πὺν βγῆκαν ὁ μεγάλος θὰ χαλάσει τὸ σπίτι. Μόνον νὰ τοῦ τὰ σφυρίξει κανένας.

— Μά, κυρία Εὐανθία μου, ὁ Θρασύβουλος σου, δὲ λείπει οὔτε λεπτὸ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Λιανᾶ. Μπὰς καὶ θαρρεῖς ὁ κόσμος βγάξει ποτὲ τίποτα δίχως νὰ τοῦ δόσομε ἀφορμὴ; Γιατί τάχα δὲ λένε καὶ γιὰ τὰ κορίτσια σου, καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους σου γιουούς; Τὸ Θρασύβουλο βλέπει γι αὐτὸν μιλεῖ.

— Μ' ἀλήθεια κίολας; Μπαίνει στὸ σπίτι της... αὐτηνῆς;

— Καὶ λείπει;

— Καὶ τί φταίει αὐτός; (σκληρῆξε πάλι ἡ Καλλιρρόη.) Ἄντρας εἶναι. Βλάκας θάταν ἂν ἀρνιόταν... Νὰ δὰ ἡ ὄρα.

— Καὶ νὰ δεῖτε, κυρία Καλλιρρόη, πὺν ὁ κόσμος τὸ παινᾶ τὸ κορίτσι, εἶναι λέει, καλὸ, φρόνιμο.

— Τοῦ γλυκοῦ νεροῦ...

— Ὅ,τι κι ἂν εἶναι γιὰ μᾶς δὲν εἶναι.

— Ἄχ, κυρία Εὐανθία μου, ὁ Θεὸς νὰ δώσει νὰ μὴ θέλει ὁ νέος νὰ τὸ κάμει. Ἄλλιότικα...

— Ναί, μὰ τὸ γρηγορότερο θὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦτο. Οὔτε γυιὸς μου πιά, οὔτε τίποτα. (Ἀγρίεψε τώρα ἡ μητέρα.) Ὁ γυιὸς ὁ δικός μου θὰ πάρει τὴ γυναῖκα πὺν θὰ τοῦ διαλέξω ἐγώ. Σὰν πὺν τῶκαμε καὶ ὁ Δημητράκης μου. Καὶ θὰ τοῦ τὴ διαλέξω σὰν θᾶρθει ἡ ὥρα του, καὶ πῆξει τὸ μυαλό του. Ἄκοῦς ἐκεῖ παντρεῖς! Καὶ μὲ γυναῖκα πὺν δὲν ξέρομε ποῦθε κρατᾶ ἡ σκούφια της. Ξέρομε ἡμεῖς τί μπομπὲς ἔκαμε στὸ χωριὸ της καὶ τὴν ἔστειλαν ἐδῶ νὰ ποσκεπαστεῖ τὸ πρᾶμα; Ὅπου τὸ ἄκοῦς κυρία Ἀριστέα νὰ μπαίνεις σπαθὶ καὶ μαχαῖρι. Ὡς τὰ λέω νὰ τὰ λές.

— Ἐ, ἡ δύστηχη, καὶ νὰ βάνει ὁ νοῦς της. Νὰ τὸ μάθει μόνο ὁ Δημητράκης μας. Τίποτα δὲν τῶχει νὰ πάει νὰ τῆς ψάλλει τάχει καὶ τὰ δὲν ἔχει. Ἄκοῦς καλέ, νὰ ξελογιάζουν τῶν ἀνθρώπων τὰ παιδιὰ, νὰ τὰ ζουρλαίνουν, νὰ μὴν ἔχουν τὸ νοῦ τους στὴ δουλειά τους!

Τὸ βράδν μὸλις μπῆκε ὁ Θρασύβουλος τὶς βοῆκε μὲ κατεβασμένα μοῦτρα, ἡ ἀδερφή του ἡ Φρόσω, ποῦλειπε τ' ἀπομεσήμερα, μὸλις ἔφτασε καὶ τᾶμαθε τὰ νέα, ἀγρίεψε καὶ κείνη κι ἀναψε:

— Ἄκοῦς ἐκεῖ, τὴν ξεμυαλισμένη, τὸ παλιοκόριτσο, νὰ θέλει νὰ μπεῖ στὸ σπίτι τους! Χαρὰ στὰ μοῦτρα! Μὰ κι ὁ ἀδερφός της ὁ πρόστυχος νὰ τόνε μεθάγει τὸ φίλο καὶ νὰ φεύγει νὰ τοὺς ἀφήνει μοναχοῦς! Τὶ ἀτιμίες, ἀλήθεια, ἔχει ὁ κόσμος καὶ οἱ καλοὶ καὶ τιμημένοι ἀνθρώποι δὲν παίρνουνε χαμπάρι.

Ὁ Θρασύβουλος διαμαρτυρήθηκε· εἶπε πὺς εἶδηση δὲν ἔχει, πὺς αὐτὰ τὰ βγάξει ἡ γειτονιά, γιὰτὶ τόνε βλέπει κάποτε καὶ πηγαίνει νὰ πάρει τὸ Σωτήρη κι ὅτι τῆς Φωτεινῆς οὔτε τὸ καλημέρα της δὲν ἔχει.

Κ' ἐξακολούθησε νὰ πηγαίνει.

Τὰ πράματα δὲν εἶχαν πιά σωτηρία κι ὁ Σωτήρης ἄλλη λύση δὲν ἔβλεπε κι ἀποφάσισε νὰ τὸ ξεκόψει τοῦ Θρασύβουλου.

Ἡ Φωτεινὴ μόνο, ἀπ' ὅλες τούτες τὶς φασαρίες δὲν εἶχεν εἶδηση ἢ καμμένη. Ζούσε περιορισμένη σπῆτι της, κ' ἔραβε τὰ προικιά της, μὲ ὄνειρα γλυκά. Τώρα μάλιστα πὺν εἶχε πιά μάθει πὺς ὁ Θρασύβουλος τὴν ἀγαποῦσε! Γιὰτὶ ἔτσι εἶτανε ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἡρθε

ξαφνικά νὰ τὴ γεμίσει ἀπὸ τὴν πιὸ ἀνείπωτη εὐτυχία· ἴσα μὲ τὴν ὥρα κείνη πίστευε στὴν ἀγάπη τοῦ Θρασύβουλου, μόνο ἀπὸ τὶς συχνές του ἐπισκέψεις κι ἀπὸ κάτι βλέμματα του ποὺ πρόφταινε κάποτε καρφωμένα ἀπάνω της καὶ τῆς μιλούσανε τὰ πιὸ εὐτυχισμένα μυστικά. Τὸ πίστευε κι ἀπὸ τὴ φροντίδα ποὺ εἶχε νὰ τῆς λέει πάντα τὶ τῆς πηγαίνει, τὶ τεριάζει στὸ ἀνάστημα της καὶ στὸ χροῶμα της, ποια χτενισιά, τὶ γαρνιτούρα, τὶ σχῆμα καπέλου...

Εἶχαν βγεῖ περίπατο σ' ἓνα περβόλι· γύρω στὰ τραπεζάκια κόσμος πολὺς, κυρίες καὶ κύριοι κι ἀπ' ὅλες τὶς μεριές τοῦ περβολιοῦ ἀκουγόταν τὰ πουλάκια ποὺ κελადούσαν ἀνάμεσα ἀπὸ τ' ἀνθισμένα δέντρα· κάτω ἀπὸ τὰ καταπράσινα κίτσικια ἔπαιζαν βιολιά κ' ἐτραγουδούσαν ὠραῖες νέες μὲ κοντὰ χρυσοκέντητα φουστάνια. Ἦταν θεοῦ χαρά. Ἡ Φωτεινὴ ἦταν πασίχαρη· καθόταν μὲ τὶς ξαδέρφες της σ' ἓνα παράμερο μέρος κ' ἔβλεπαν τὸν κόσμον καὶ ἡ καρδιά της χτυποῦσε κάθε φορὰ ποὺ διάκρινε κανένα κύριο νὰ μοιάζει τοῦ Θρασύβουλου· κι ὄλο ἓνας φόβος τὴν κρατοῦσε μὴ καὶ δὲ θαρρότανε.

Χτὲς βράδνυ ἔτσι τὰ εἶχαν συμφωνήσει· ν' ἀνταμωθοῦνε στὸν κῆπο καὶ νὰ φάνε μαζί ἐκεῖ. Ὅλη τὴν ἡμέρα ἡ Φωτεινὴ ἦταν χαρούμενη· συλλογιόταν τὶ νὰ φορέσει ποὺ νὰρέσει τοῦ Θρασύβουλου καὶ νὰ τὴν ἀγαπήσει περισσότερο...

Ἄξαφνα τὸν διάκρινε μέσα ἀπὸ τὰ δέντρα νὰ προχωρεῖ μὲ τὸ Σωτήρη πρὸς τὸ μέρος τους. Φαινόταν ὅμως σὰ στενοχωρημένοι κ' οἱ δυὸ κ' ἡ Φωτεινὴ γλώμισσε ἀπὸ ἓναν ἀνεξήγητο φόβο. Σὰν ἐπλησίασε εἶδε πὼς δὲν ἀπατήθηκε. Ὁ Σωτήρης φαινόταν κι αὐτὸς στενοχωρημένος καὶ δὲ μιλούσε. Ὁ Θρασύβουλος μόλις κάπου κάπου ἔλεγε τίποτα, ἔτσι, χωρὶς ὄρεξη, καὶ σώπαινε. Καὶ μόνον οἱ ξαδέρφες της γελοῦσαν καὶ μιλούσαν ἀκατάπαντα. Σὲ λίγο σηκώθηκαν νὰ περπατήσουν· πέρασαν ἀπὸ δέντρα πυκνά· κρύφθηκαν μέσα σὲ τριανταφυλλιές φορτωμένες ρόδα· πέρασαν ἀπὸ βεράντες ποὺ τὶς εἶχαν πιασμένοι νέοι μὲ κιθάρες καὶ μαντολίνα καὶ τραγουδοῦσαν· κ' ἔφτασαν σ' ἓνα ὑψωμα ἀπ' ὅπου φαινόταν ἡ θάλασσα νὰ βογγαίει ἀπὸ κάτω ὅπως πάντα. Ὁ Σωτήρης παρατόμεινε νὰ ζητήσει, θαρρῶ, σπύρτα ἀπὸ ἓνα γκαρσόν, καὶ οἱ ξαδέρφες στάθηκαν καὶ τὸν περίμεναν, ἴσως ἐπίτηδες γιὰ ν' ἀφήσουν μόνους τὸ Θρασύβουλο μὲ τὴ Φωτεινὴ.

Καὶ τῆς Φωτεινῆς ἡ καρδιά χτυποῦσε δυνατά. Ψυχανεμίστηκε πὼς κάτι θὰ γινόταν τώρα· ἴσως νὰ τῆς ἔλεγεν ἐπὶ τέλος τὴ λέξη ποὺ τόσο λαχταροῦσε ν' ἀκούσει ἡ ψυχὴ της ἀπὸ τὸ στόμα του. Καὶ προχωροῦσαν οἱ δυὸ τους· φτάσανε στὴν κορφὴ τοῦ ὑψώματος καὶ

ἡ Φωτεινὴ ἔγυρε πολὺ κυτάζοντας τὴ θάλασσα. Τί συνέβηκε τότε. Ἐνα μεγάλο, τρισευτυχισμένο πρᾶμα ποὺ μάζεψε ὄλο τὸ αἷμα τῆς στὴν καρδιά τῆς καὶ νόμισε θὰ λυγοθυμούσε· ὅπως ἔσκυφτε ὁ Θρασύβουλος πλησίασε κι ἀγκαλιάζοντας τὴ μέση τῆς τῆς εἶπε σιγά-σιγά: Ἔλα νὰ πέσουμε στὴ θάλασσα Φωτεινὴ... Ἀκούστηκαν τὰ βήματα τῶν ἄλλων καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Σωτήρη ποὺ ἔλεγε νὰ γυρίσουνε πιά στὸ σπίτι... Καὶ τ' ὄνειρο τελείωσε.

Ὅμως ἡ Φωτεινὴ ἀπὸ τότε, δυὸ μέρες τώρα, εἶνε εὐτυχισμένη καὶ δὲν τὴ μέλει πιά γιὰ τίποτα στὸν κόσμον· οὔτε ρώτησε νὰ μάθει γιὰτὶ ἄρα γε ὁ Θρασύβουλος τῆς εἶπε νὰ πέσουν στὴ θάλασσα ἀντὶ νὰ τῆς πεῖ νὰ ζήσουνε μαζί εὐτυχισμένοι καὶ χαρούμενοι. Αὐτὰ ἡ Φωτεινὴ δὲν τὰ ἐξέταξε· οὔτε μποροῦσε κείνη ν' ἀναλύει καὶ νὰ σκέπτεται· ἕνα πρᾶμα ἤξερε: πῶς ὁ Θρασύβουλος τὴν πῆρε ἀπὸ τὴ μέση. Κι ἀνατρίχιαζε ὅλη ἀπὸ μιὰ παράξενη συγκίνηση, ποὺ ποτὲ στὴ ζωὴ τῆς δὲν τὴν εἶχε νοιώσει. Καὶ συλλογιζόταν τὸ βράδυ ποὺ θάρχόταν ὁ Θρασύβουλος καὶ κοκκίνιζε ἀπὸ τὴν ντροπὴ τῆς νὰ τὸν ἀντικρῶσει στὰ μάτια.—Θέ μου, τί εὐτυχία ἦταν ἐκείνη ποὺ τὴν πλημμυροῦσε! Τῆς ἐρχόταν ἔτσι νὰ μνηύσει στίς ξαδέρφες τῆς νᾶρθουν καὶ νὰ τὶς διηγηθεῖ τὸ μεγάλο τῆς τὸ νέο. Τὸν ἀγαπούσε τὸ Θρασύβουλο καὶ ὁ Θρασύβουλος τὴν ἀγαπούσε. Ἄχ! σὰν ἡ εὐτυχία μας εἶναι μεγάλῃ πῶς δὲν κρατιούμαστε καὶ θέμε νὰ τὴν ἐμπιστευτοῦμε, νὰ τὴν ποῦμε γιὰ νὰ τὴν καμαρώσουμε λὲς πιὸ ζωντανή, πιὸ ἀληθινή. Ἔτσι, μόνη τῆς, νὰ τὴ στοχαῖζεται ἡ Φωτεινὴ, τῆς φαινόταν σὰν ψευτικὴ: Σὰ νὰ ἦταν πλᾶσμα τῆς φαντασίας τῆς, σὰν ὄνειρο. Ὅμως νὰ τὴν πεῖ, νὰ τὴν ἀνιστορήσει τέτοια ποὺ τὴν πρωτοεῖδε μέσα στὰ μάτια τοῦ Θρασύβουλου, κ' ἔπειτα πῶς ἄρχισε νὰ τὴν πιστεύει σὰν τὸν ἔβλεπε νᾶρχεται ταχτικά, καὶ τέλος νὰ φτάσει στὴν προχτεσινὴ τὴν ἡμέρα...

Μὰ ἀλλοίμονο! ὅλες αὐτὲς οἱ εὐτυχίες ἦταν γραφτὸ νὰ τελειώσουν πολὺ κακὰ. Τὸ μεσημέρι ποὺ ἦρθε ὁ Σωτήρης τῆς εἶπε πῶς ὁ Θρασύβουλος δὲ θὰ ξαναρχόταν ποτὲ πιά στὸ σπίτι τους. Ἡ Φωτεινὴ ἔνοιωσε νὰ σκοτεινιάζουν τὰ μάτια τῆς. Μιὰ στιγμή φοβήθηκε πῶς προχτὲς θὰ τὴν εἶδε ὅταν τὴν ἀγκάλιαζε ὁ Θρασύβουλος. Μὰ ὁ Σωτήρης ξακολούθησε ἤρεμα:

— Ἡ φαμελιά του βοᾷ καὶ μᾶς βρίζει πῶς ξελογιάσαμε τὸ γιοῦ τῆς· πῶς τότε μπάζομε μέσα γιὰ νὰ τὸν τραβήξομε καὶ νὰ τὸν κάμομε γαμπρό. Ὁλος ὁ κόσμος τὸ φωνάζει· οἱ συγγενεῖς μὲ πιάσανε. Ἡ Φωτεινὴ ἀνάσανε.

— Καὶ μὲ τοῦτο τί;

— Τί; προχτές πού πέρασε ό Θρασύβουλος νά με πάρει νάρθομε νά σᾶς βροῦμε, τοῦ μίλησα.

— Τί τοῦπες;

— Τοῦπα· εἶμαστε φίλοι δὲ θέλω νά βγαίνει τ' ὄνομα τῆς ἀδερφῆς μου. Ἀπὸ τὸ σπίτι σας λὲν λόγια καὶ δὲν εἶναι σωστό. σὲ παρακαλῶ νά μὴν ἔρχεσαι στὸ σπίτι τόσα συχνά. Ὁ κόσμος εἶναι κακὸς καὶ ἡ ἀδερφή μου εἶνε φρόνιμο κορίτσι καὶ γιατί νά τὴν κατηγοροῦνε ἄδικα ἐξ αἰτίας μου. Εἶμαστε φίλοι καὶ δὲ θὰ με παρεξεγήσεις. Ἔτσι τοῦπα.

— Κι αὐτὸς τί ἀποκρίθηκε;

— «Ἐχεις δίκαιο, δὲν ξανάρχομαι!» Τί ἄλλο νά πεῖ;

... Καὶ τώρα! Τίποτα. Ἡ Φωτεινή, παράξενο, μήτε ἔκλαψε, μήτε ἐσυλλογίστηκε, μήτε προσπάθησε νά παρηγορηθεῖ. Τί αἰσθανόταν; Τίποτα. Ἐμοιαζε ἀνθρώπου πού πηγαίνει ἀξέγνοιαστος τὸ δρόμο του κι ἄξαφνα τοῦρχεται ἓνα χτύπημα κατακέφαλα· ἔνοιωθε ὅ,τι θᾶνοιωθε κι αὐτός: μιὰ ζάλη, ἓνα βάρος, ἓνα θάμπωμα.

Κάτι σὰ νύστα.

Ἀκολουθεῖ.